

Letnik VII.

Predplačati se ne more.

1. februarja 1910.

VYDROV

BUCHTIN =

Najkrasnejši Hradčani pozlačeni z zahajajočim solncem, čigar poslednji žarki se oklepajo krasne kovine glavnega stolpa, zapustivši zadnji blesk na njegovi špici, kjer do danes češki lev dokazuje — preteklost. Krasen pogled od zahoda. Kaj rečete k temu, da je Vydrov „buhtin“ izvrsten pridatek k pecivu.

Otrok g. Marksa.

otroško moko vsakomur kako mu uspeva.

Ivan Šišma, učitelj, St. Bělá. Samo za poskušnjo sem naročil $\frac{1}{2}$ kg. Vaše otroške moke za našo deklico. Z veseljem konstatiram, da naši Elici moka tekne, lica ji kar cveto. Pošljite takoj 1 kg. otroške moke imamo že zadnji zavitek.

Mici Terdina, soproga strojnika, Glince št. 230 pošta Vič. Prosim pošljite mi kakor hitro mogoče 3 kg. Vaše otroške moke, ker naša Minka ne more biti brez nje. V dveh mesecih se je zelo zredila in je vedno zdrava, dočim je preje bolehalo. Vsakomur jo priporočam.

Jul. Tomeček, uradnik, Horkey n. Jiz. Pošljite mi 1 kg. Vydrove otroške moke, katera pri naših dečkih izorno uspeva.

Viljem Sedlaček, delavec v tovarni za klobuke, Příbor. Z Vašo otroško moko sem zelo zadovoljen. Naša hčerka je prav pridna in debela. Vydrovo otroško moko toraj vsakomur priporočam.

Jakob Tomek, pisarniški oficijant, Češki Krumlov. Vaša otroška moka se je pri našem dečku znamenito izkazala, tudi ostali Vaši izdelki so prav izborni.

Miloš Vodak, umet. vrtnar, St. Jičín. Prosim blagovolite mi z obratno pošto poslati 3 kg. otroške moke in eno steklenico za njo. Našemu fantku prav dobro tekne. Dasiravno je bil že prvi teden po rojstvo samo z njo hranjen, debeli in raste, da je veselje. Ne zabim Vam pozneje poslati sliko. Tudi naši znanci, kateri so jo poskusili, jo zelo hvalijo. Čast Vašemu izdelku.

Ed. Vrba, Lvov. Prosim cenjeno tvrdko, da bi mi poslala $1\frac{1}{2}$ kg. otroške moke, ker naš fantek jo zelo rad jé. Prosim, da mi jo z obratno pošljete.

Marija Vrhunec, soproga mestnega polic. stražnika v Ljubljani. Prosim pošljite mi takoj 3 kg. Vaše otroške moke, brez katere moj mali Bronislav ne more biti. Odkar je začel Vašo otroško moko uživati, noče nobene druge reči več. Prav dobro mu tekne in je tudi najcenejša.

Aleš Blažič, organist, Dol. Cerovo pri Gorici. Z Vydrovo otroško moko sem jako zadovoljen, zato jo tudi svojim znancem toplo priporočam.

Marija Lavrenčič, soproga trgovca, Vrhpolje pošta Vipava. Prosim pošljite mi prej ko mogoče 3 kg. otroške moke, ker ista mi že pohaja. Naš Mirko jo zelo rad uživa in mu tudi prav dobro tekne. Zahvaljujem se Vam za njo ter jo vsakomur priporočam.

Jozef Marek, učitelj, Jinin, Strakonice. Prejmite najsrčnejšo zahvalo za Vaš izdelek otroško moko. Pri našem Milošu je čudežno uspevala in mislim, da bi ga brez nje ne bili vzgojili.

Ivan Marks, Dolina pri Trstu. Hvaležen sem Vam, ker Vydrova otroška moka je v resnici nekaj izbornega in je vsega priznanja vredna. Prepričal sem se nad svojim otrokom, zato jo priporočam vsem mamicam.

Alojz Randak, c. kr. ognjegasec, Přemíšl, Galicija. Prosim pošljite mi 3 kg. Vaše svetovnoznane otroške moke za našega malega Rudolfa.

Antonija Soukupova, soproga krojača, Krasnice, Moravsko. Prosim pošljite mi 2 kg. otroške moke, kakor hitro Vam je mogoče. Našemu Alfonzu zelo tekne in izorno uspeva. Star je 4 mesece in 6 dni a že tehta 7-68 kg. Vaši izdelki se v resnici dobra živila, osobito pa priporočam. Kako naš Alfonz dobro izgleda,

KSAVER MEŠKO:

VZDIH.

Pa pravijo očka: „Vzemi ga!“
A mamica pravijo: „Ne!“
A nihče ne vpraša, ne zmeni se,
kaj pravi moje srce!

FRANJO NEUBAUER:

UZDE IN BIČ.

Pridirjal je konj osedan
in prha in hrska in bije,
ponosno se griva mu vije,
pogled mu ognjen je, držan.

Raz sebe jahača zagnal!
Nebrzdan, slobóden če biti,
ne da se nikomur krotiti,
nihče ga ne bo več sedlál!

Ej, žal mi je tebe, konjič!
Prekmalu spet jezdec te vjame,
svobódo ponosno ti vzame
in uzda vkroti te in bič!

Ponós je moj tebi enak:
svobode želi nebrzdáne,
raz sebe bi vrgel tirane,
da padli na trdi bi tlak.

A bič iz jermenov spletén
in uzde tirani imajo,
in brzdati, bičati znajo,
in sén o svobódi je — sén!

VIDA:

V ROJSTNEM KRAJU.

Kot da otroka zrle bi oči,
— na rdečem licu je še spanca sled, —
tako v žarenju jutranjem leži
pred mano jezero, čarobni Bled!

In v sinji dalji gora, majke grud!
Naj nasesam življenja se iz nje,
o domovina! Daj mi mladih sil,
potrátelih v tujini, kdo ve, kje!

MATI.

Tisto jutro se je vdova Marjeta nenadoma na vse zgodaj zbudila iz spanja ter glasno in presunljivo kriknila. Ravno kar je sanjala strašne sanje in te sanje so bile še strašnejše, ker je sanjala o svojem edinem, ljubljennem sinu Ivanu, ki živi tam daleč v tujem svetu, kateri je neobčuten, negosto ljuben, oduren in sovražen. In med tem svetom se potika, peha za vsakdanji kruh njen sin, njen edini . . .

Spomnila se je zopet tistih grozних sanj, stresnila se po vsem životu, podprla glavo z rokami in se zamislila. Temen oblak, poln hudih slutenj in nič dobrega obetajoč, črn in pošasten ji je vstajal v duši in ta oblak je zmiraj bolj zakrival podobo ljubega sina; polotila se je je temna slutnja, saj se ji je vendar tako živo sanjalo . . .

Stala je pod domačo, košato lipo pred svojo kočo ter gledala po širni daljavi, ki se je razprostirala ravna kakor miza pred njenimi očmi. Sama velika, prostrana in brezmejna ravan brez hribov, pusta, mrtva, kakor pokopališče. Na ravnici ni opazilo njeno oko ne ene žive duše, ne ene kočice, še celo dreves ni bilo, samo pritlikavo, orumenelo grmičje je tupatam pokrivalo širjavo. Ni bilo čuti nobenega glasu; vse je objemala tajnostna tihota kakor pred nevihto in vendar je bilo nebo jasno in solnce je pripekalo z nebeskega svoda z vso vročino. Vse izumrlo, kakor med grobovi . . .

Le edina cesta, ki je rezala to puščavo čez sredino, se je belila in svetila v solncu kakor razbeljena, a na cesti ni bilo ne enega človeka, nikake živali. Vse pusto in mrtvo . . .

A glej, tam na obzorju, tam kjer se cesta izgublja v brezmejnost, tam daleč, daleč se je pojavila nenadoma mala črna pika. Sprva jo je bilo komaj opaziti in opotekala se je z ene strani na drugo; pa prihajala je počasi bliže in postajala vedno večja. In tedaj je Marjeta to opazila in spoznala, da je človek. Kdo je neki ta samotni popotnik in kaj išče tukaj v tej puščavi? Pa popotnik je prihajal silno počasi in s trudom vedno bliže in vdova je opazila, da drži desno roko na prsih, na srčni strani.

Polagoma, z negotovimi koraki in opotekajoč se, je prihajal bliže. Glavo je imel globoko sklonjeno kakor truden človek in v obraz se mu ni videlo a noge so se mu šibile vsled trudne hoje. Zdajci je stal že skoraj tik pri Marjeti a vendar še ni povzdignil glave ampak jo je pobešal in z desnico krčevito držal za prsi, kakor bi hotel ubraniti beg srcu.

„Kdo si in kaj delaš tukaj, ti samotni popotnik?“

Na to Marjetino vprašanje pa ni popotnik privzdignil glave, da bi pogledal, kdo ga je nagovoril; obstal je, zamahnil z levo roko, vzdihnil globoko in izmučeno odgovoril:

„Kaj me vprašaš? Saj vidiš, da sem siromak, ubog izgubljen otrok sem, na potovanju k svoji materi, da mi obveže rane; pusti me dalje!“

Hipoma se je zdel njegov glas Marjeti znan, pa ni se mogla domisliti čegav bi bil. Ali ni tako govoril njen sin, njen ljubljeni sin? Brez dvoma: to je njegov glas! Takrat je Marjeta začutila nekaj v srcu, potem v glavi, neko moč, hotela je stopiti bliže, dvigniti glavo tujcu in ga pogledati v lice. Ali ni to njen sin? Toda odrevenela je po celém telesu, niti ganiti se ni mogla. Zašumelo ji je v glavi in slutila je, da se ima sedaj sniti s svojim sinom.

„Kje je tvoja mati, h kateri hitiš?“

„Moja mati ne stanuje več daleč od tod. — Pred letom sem se podal po svetu iskat sreče in kruha za sebe in za njo; iskal sem službe. Niti pojma nisem imel o tujem svetu, ki je tako brezčuten in nima s človekom, z ubogim bolanim človekom niti trohico usmiljenja. Nisem našel sreče, ne službe in tako se vračam nazaj, ranjen od sveta, katerega sovražim, razcapan in reven k svoji materi, ki me neizrečeno ljubi.“

Zadnje besede je govoril z groznim votlim glasom, kakor grom donečim in tisti hip privzdignil glavo . . . Pokazal se je blede obraz, shujšan in bolan, rumenkast, kakor mrličev, brez vsakega življenja; le oči so se ukrole in ognjevito gledale okrog . . .

Marjeta je poznala to postavo, poznala to suho obličje, poznala je ta njegov glas, umela je ljubezen, ki mu je švigala iz oči. To je bil njen sin!

„O Ivan, moj predragi Ivan, ali me ne poznaš, li-ne poznaš svoje rodne matere, skrbne matere? — Le sem na moja prsa, ljubi Ivan!“

Hotela je radostno objeti sina, a roke so ostale krčevite in se niso ganile; hotela je skočiti k njemu a noge so bile kakor okamenele in v tla vkovane.

Ivan je to opazil in je s trpečim in od groznih bolečin napetim obrazom odgovoril:

„Mati, ni me treba objeti saj poznam vaše srce, ni me treba objeti, saj vas jaz itak ne morem; držati moram zmiraj roko na prsih na . . . Oh, mati, hudo je po svetu; nikjer ni najti dobrega prijatelja, ki bi z mano čutil in bi mi tudi v nesreči pomagal. Ljudje gledajo le na dobiček, na svetle denarje, drugo jim ni nič mar. A siromak leži bolan, živi v grozni bedi, trpi pomanjkanje, pa sedaj ga nihče ne pogleda. Dokler je človek zdrav, močan, tedaj polni s svojimi krvavimi žulji in s potnim obrazom bogatinom denarnice a če zboli ga vržejo na cesto. — Svet je hudoben in pokvarjen, kdor se noče po njem ravnati tega sovražijo in temu zbadajo rane globoko v rahločutno in nepokvarjeno srce. In k tem nesrečnim se prištevam tudi jaz. Ker

nisem odobral njihovih hudobij so mi zadali rano, smrtno rano globoko v neokuženo srce . . .

Pri tem odmakne Ivan roko od prsij in, o groza, udere se mu srčna, rdeča kri iz rane, iz srca in lije curkoma na tla. Ivan omahuje, nagiblje se na stran in omahne na zemljo . . .

Groza obide pri tem vso okolico; hipoma pridrvi teman, črn oblak, oglasi se grom votlo in smrtno doneče. Tedaj zavije oblak vso okolico v smrtni, črni plašč in tudi presenečeni materi objame sina s črnimi prsti . . .

Marjeta se ozre po sebi. Na svoji obleki opazi kri, rdečo sinovo kri, ki je brizgnila iz njegove srčne rane . . .

Bolestno krikne in se zbudi.

* * *

Popoldan je prejela vdova Marjeta brzojavko:

Med drugimi se je ponesrečil tudi vaš sin; danes so ga izvlekli mrtvega iz rova.

IVO ČESNIK:

MRLIČ.

DOGODBA.

Zimsko solnce je posijalo na vas. Dolgo se je skrivalo za goro in za neprodirnimi meglami, kot bi se sramovalo svoje dolgočasnosti in zaspanosti. Zato je svetilo zdaj tem veličastneje, da so blesteli tisočeri kristali po drevju in vrtovih, da se lesketala ledena skorja po gorah in dolinah.

Mati Logarica je pometala po kuhinji in se jezila nad porednim Pavletom in nagajivo Tinko, ki sta skakala v družinski sobi, vozila z lesenim konjičem koruzne storže in drobno dračje ter vpila, če se je nerodna žival prevrnila po tleh.

„Nikoli ni miru pred vama! Ne razgrajajta tako! Čakajta, pokličem očeta, da vama navije uro. Pavle vzemi knjigo in se uči! Popoldne moraš v šolo. Le glej, da boš znal. Tinka, ti pa lepo sedi za peč in lušči fižol! Za to delo si dovolj velika.“ — Pavle in Tinka se nista mnogo zmenila za materine besede. Za trenotek sta utihnili. Ko je pa mati odšla v zgornje prostore, da pospravi po sobah in postelje postelje, sta porabila to ugodno priliko in jo pokurila na prosto delati sneženega moža. Radostna ličeca so jima žarela od trepetajočih solnčnih žarkov, hitela sta zgibati mrzle kape in se smehljala drug drugemu.

Mati Logarica je uredila veliko sobo, v kateri je spala z možem in otrokoma, pomela je mostovž in radovedno pokukala v malo nizko sobo, kjer je stanoval ded Marko. Zgodilo se je

tedaj, da se je prestrašila in kriknila, kot bi zagledala opolnoči duhove z onega sveta. Sredi sobe je ležal ded Marko kakor mrtev. Njegove oči so strmele brezizrazno v belkast strop, roke so ležale na prsih, noge so bile stegnjene.

„Oče!“ je kriknila znova z boječim, tihim glasom.

Vse je bilo mirno. Na steni je tiktakala ura svojo enakomerno pesem, na starinski omari sta stala kipa sv. Jožefa in Marije, po stenah so visele male slike, ki so predstavljale sv. družino, sv. Marka, sv. Janeza Krstnika in sv. Ano, nad posteljo je bilo pribito razpelo in okrog njega se je vil dolg, črn molek z debelimi jagodami.

„Mrtev je! Vendar enkrat, hvala Bogu,“ si je mislila in hitela v svinjsko huhinjko klicat dekló Meto, ki je ondi prala korenje in peso ter nakladala v kotel.

„Meta, skoči takoj po gospodarja v Laz. Reci, naj pusti nemudoma hrastove hlode! Nakladata naj hlapca sama! Takoj naj pride domov! Oče je umrl. Sredi sobe leži. Mene je kar groza. Ne upam si gor.“

Meti je padla pesa iz rok, ko je slišala to novico.

„Oče je umrl? In brez zakramentov, moj Bog!“

„Nagla smrt je morala biti. Bila sem gori, da ga pokličem in mu pospravim posteljo, pa sem ga ugledala sredi sobe. Nobenega znaka življenja ni v njem. Bled je kot smrt. Klicala sem ga, a se ni oglasil, kot bi mu zaprl angelj usta in zavezal jezik. Postelja je poležana, torej ga je morala zadeti nesreča, ko je vstal in šel proti vratom. Prosim te, stopi hitro, Meta!“

Meta je ubogala in odhitela čez dvorišče kot burja. Skozi vso vas je letela in vsakomur povedala, kaj se je zgodilo in kam jo pelje hitra pot. In ni minilo deset minut, že so prišle od vseh strani spraševat ženice, če je resnica, kar jim je poročala Meta. Objokovale so ubogega Marka, ki je umrl tako naglo in nepreviden. Poklicale so tudi par mož, ki so mrliča preoblekli in deli na mrtvaški oder. Prižgali so dve sveči, jih postavili na mizico poleg zglavja, med nji so deli razpelo in pred razpelo krožnik z blagoslovljeno vodo in oljkovo vejico. Začeli so moliti litanije in rožni venec, glasno in pobožno so molili in zrlí nepremično v Markovo obličje, ki je bilo mirno in voščeno blede.

Logarica je klečala prav spredaj in solze so ji tekale po licu, kot bi žalovala za najdražjim bitjem na svetu.

Ta in ona ženica jo je pogledala, kakor bi ne verjela v njeno žalost. Saj je bilo splošno znano, da ni užival stari Marko ljubezni niti pri svojem sinu, še manj pa pri svoji snahi. Večkrat so se prepirali in starček se je že preselil k hčeri v bližnjo vas.

To je bilo pred tremi leti, ko ga je sin spodil od hiše. Starec je bil včasih siten kakor so sploh ljudje, ki pridejo v léta. Tudi malo skop je bil. Še na stara leta je spravljaj na kup, dasi mu ni bilo treba, Tega ni mogel trpeti mladi in hudo mu je defo, da mu je moral skrbeti za kot in dajati na leto petino svo-

jega pridelka. Starec si ni hotel iskati pravice pri sodnji. Navrazil je culo in odnesel svoje perilo k hčeri. Drugi dan je prišel z vozom in odpeljal omaro, posteljo in vso svoje ropotijo, Mladi Logar je žalostno gledal za njim, a bil je trmoglav in mu ni hotel reči, naj ostane.

Ni ga prosil oprostjenja. Še klel je starca in žena se mu je pomagala jeziti.

Pol leta je bil Marko pri hčeri. Zbolel je tedaj nekega dne in ležal dva meseca. Logar se je tedaj bal, da umre in mu ne zapusti niti vinarja v testamentu, ker je ž njim grdo ravnal. Bog je hotel, da se mu je obrnilo na bolje in je po dolgem času zlezal na solnce, da si ogreje premrle in trde ude. Zapeklo je v srcu takrat mladega Logarja in hotel je imeti starca zopet pod svojo streho. Radi ljudi mu je bilo, ki so ga oštevali za hrbtom. V obraz mu ni nihče povedal resnice. Saj je to navada, da zbadajo le skrivaj, očitno se ne upajo nastopiti. To je žalostna pe-teza v značaju našega ljudstva. Še veliko več kakor radi ljudi mu je bilo radi denarja. Znano je bilo, da ima stari Logar precej stotakov v hranilnici. In vse tiste lepe bankovčke lahko odneseta sestri in on ne dobi niti vinarja. Zato se je peljal mladi Logar po očeta, ga prosil odpuščanja in mu zatrdil, da se mu bo pri njem vedno dobro godilo.

„Oče, nikoli več vas ne bom žalil. Saj me poznate, nagel sem in v jezi rečem marsikaj, radi česar mi je potem žal. A čemu bi se radi tega tako držali! V našo hišo spadate, saj ste jo vi sezidali in mi jo dali čez. Glejte, ljudje govore in se jeze nad menoj, da sem hudoben in nehvaležen sin! Danes hočem popraviti svojo napako. Če ne pojedete z menoj, pa udarijo po vas. Vse lepe priimke vam dado.“

Starec se je dal pregovoriti in je uslišal svojega sina. Godilo se mu sicer ni posebno dobro doma, ker je imel jezično snaho, a pretrpel je vendar, malo je govoril, nekoliko molil in pripovedal Pavletu in Tinki pravljičice o Kurentu, Kralju Matjažu, črnošohu, zakleti krajičini i. t. d. Otroka sta ga imela rada, božala sta ga in poljubljala, če jima je prinesel ob nedeljah kolačev ali kako igračo.

Star je bil že ded, a umreti še vedno ni hotel. In mlada dva sta komaj čakala tistega trenutka! Potem ga ne bo treba hraniti, oblačiti in mu dajati petine! In danes se jima je izpolnila želja.

Torej so po pravici dvomile nekatere ženice o pristnosti Logaričine žalosti.

Niso še odmolili navadnih molitev, ko so se odprla vrata in je stopil v sobo Logar z Meto. Z njima sta priletela Pavle in Tinka. Prav nič jima ni bilo znano kaj se je zgodilo z dedom. Zato sta začudeno gledala na mrliča.

„Kaj dedek spava?“ je vprašala Tinka.

Pavle je pa že videl mrliča, šel ga je že večkrat kropit in je videl ljudi, ki so molili zanj in klečali okrog mrtvaškega odra. Zato se mu je takoj zazdelo, kaj se je zgodilo. Stekel je k vzglavju in položil roke na dedovo lice. Bilo je hladno.

„Dedek, dedek, pa vendar nisi umrl?“

„Pavle, tiho!“ je rekel oče in pokleknil poleg žene.

Pavle se je spustil v jok. Tako pretresljivo je ihtel, kakor more ihteti le nedolžen otrok. In ž njim vred je jokala Tinka, da so prišle solze v oči dekli Meti in postarnim ženicam. Ko so odmolili se je zahvalil gospodar ženam in možem, ki so pomagali spraviti starca na mrtvaški oder in jih naprosil, naj ga tudi neso k pogrebu. Radi so se odzvali prošnji. Stari Miha je pa z veseljem ostal pri mrliču za stražo. Že deset let je bil v vasi mrliški čuvaj in te pravice si ni dal kratiti od nikogar.

Gospodar Logar se je oblekel prazniško, isto je storila vsa družina na njegov ukaz. In stopil je k cerkovniku, da zvoni mrliču poslednjo uro in k župniku, da se zgovori radi pogreba in maš, in k mizarju, da naredi krsto. V trg je poslal Meto, da nakupi vse potrebno za mrtvaški oder, krsto in pogreb.

Hiter je bil pri tem poslu. Ko ga je hotel ustaviti gospod župnik, da ga povpraša toinono, se je izgovoril, da se mu mudi in hitel k mizarju. Od tam se je že vračal, ko je zvonilo poslednjo uro. Otožno in melodiozno so brneli zvonovi v zimski dan, čez tihe gozdove so šli njih glasovi in čez ravna polja. Mladi Logar je snel klobuk in mrmral nekaj kot pobožno molitev. A v srcu mu ni vstajala molitev in globoka želja po očetovi sreči onkraj groba, ne, v srcu mu je plula misel na očetovo premoženje, na njegove stotake, na lepe bankovce.

Ko je stopil v hišo, mu je prišla naproti žena. Spogledala sta se, in v njiju dušah so vstale iste misli. Starec ni napravil testamenta, torej pojde na enake dele, na tri dele. Tu velja geslo: Kdor prej pride prej melje. Če te nihče ne vidi, stori to!

„Spravi Miho iz sobe! Ali sta otroka še gori?“

„Še se jočeta. A ne skrbi! Spravim vse doli! Miho povabim na predjužnik. Prinesem mu polič vina in kos kruha, pa bo vesel. Ti medtem opravi, kar imaš.“

„Kaj deš, ali naj pobereš tudi hranilne knjižice!“

„Ne vseh, ne vseh! Bodi previden! Jaz vem, da ima tri. Tisto iz Ljubljane brez skrbi vtakneš v žep.“

„Tisto vem da. Nikomur ni črnil o njej.“

Žena je poklicala Miho, dala Pavletu in Tinki po dve jabolki in ju vabila k sebi. Spravila ju je težko od deda v družinsko sobo.

Mladi Logar je stopil v nizko izbo, kjer je ležal mrlič. Pogledal ga je in za hip ga je pretreslo v srce. Kot bi ga motrile mrtvečeve oči izza košatih trepalnic, se mu je zdelo. A to je bil le hipec, ki izgine, kakor utone zvezda ali se skrije luna za oblak.

Pograbil je hlače, ki so ležale na pregrnjeni postelji, segel v žep in potegnil iz njih ključ. Nalahno je odprl omaro in prebrskal stare papirje in med njimi je našel troje hranilnih knjižic. Pregledal jih je in prve utaknil v žep. Vzel je v roke denarnico in pobral iz nje ves srebrn in zlat denar. Stali sta v omari dve veliki steklenici žganja. Držali sta gotovo po petnajst litrov. Del jih je pod pazduho in odnesel v svojo sobo. Zatem jih je zaklenil v največjo skrinjo med staro obleko. Vrnil se je in se ozrl parkrat po sobi.

„Kaj bi še bilo zame? Kar je vrednosti naj ostane pri hiši! Jaz sem ga redil, jaz sem mu dajal petino. — Tistale kipa bi prav pristojala v veliko sobo. Ure bi bilo tudi škoda!

In pobral je uro in kipo in vse odnesel v svojo sobo.

„Kupil sem jaz uro in kipo. Moje je po postavi. Pa pride lahko postava in mi vzame. Zato moram skrbeti, dokler je čas, da se to ne zgodi.“

Tako je mladi Logar okradel očeta in se pomirjen vrnil v družinsko sobo. Ondi je sedel k Mihi in se pogovarjal z njim o pokojnem očetu, mu pripovedoval njegove vrline in ga hvalil, da bi mu skoro od žalosti prišle solze v oči.

Potem je odšel Miha zopet čuvat mrliča in molit za njegovo dušo. Jagoda za jagodo je polzela izpod njegovih prstov. Če se mu je včasih vstavilo in je za trenotek zadremal, je pozneje tem bolj hitel. Zdajnzdaj je prišla pokropit kaka ženica ali kak starček in razgovarjal se je z njim o nadležni starosti, ki spravi toliko ljudi v grob, o naduhi, ki muči uboge reveže vso zimo, o tobaku in vremenu, o starih, prijetnih časih in o pokojniku, ki ga je tako naglo pograbila neusmiljena smrt. In sklenila sta svoje premišljevanje z besedami: „Bog nas varuj nagle in neprivedene smrti!“

Zazvonilo je poldne. Mati Logariča je sklicala vso družino h kosilu. Tudi Miha je pricapljal počasi, da zajme z drugimi malo kislega zelja, ješprenja in krompirja in spije kozarec vina. Le male Tinke in Pavleta ni bilo priklicati. Gori pri dedu sta bila. Nekaj časa sta jokala, potem sta ga božala in se pogovarjala z njim o Kurentu, o zakleti kraljičini, o vilah, divjem možu in kralju Matjažu. Sedli so doli in se pomenkovali počasi in previdno o smrti: Kako je umrl tainta, kje je umrl, kdaj je umrl. Vedni refren vseh pogovorov je bil: stari Logar bi lahko še živel pet let zastran starosti.

V farni cerkvi je zvonilo mrliču. Ganljivo in žalostno so peli zvonci.

Tedaj se je zgodilo, da je pritekkel Pavle vesel v sobo in hitel k mizi.

„Oče, mati, ded je vstal, ded je vstal.“

Vsi so obstali z jedjo, gospodarju je padla žlica iz roke, gospodinja je prebledela, Miha je začuden momljal.

„Kaj praviš, otrok? Ali se ti sanja?“

V kuhinji so se začule drgajoče stopinje, in v sobo je prikreval Marko. Za roko je držal Tinko.

„Dober dan in Bog blagoslovi!“

Meta je strahu skoro omedlela, Logarica se je stisnila k možu, hlapci so nemo zrl v mizo.

„Glejte, da je res vstal,“ je vzkliknil Pavle in tekel k dedu.

„Komu pa zvoni?“ je vprašal Marko.

„Tebi,“ je odgovoril Miha.

„Sem vedel. Saj ste me lepo deli na oder. Morda bi bilo boljše, da bi res umrl, in ne padel samo v nezavest. Zdelo se mi je malo spremenjeno, ko sem vstal. Ure ni več v sobi, kipov ne in žganja sem zastoj iskal, da bi ga spil par požirkov po stari navadi.“

„Ali res niste mrtvi?“ je vprašala Meta.

„Menda ne,“ je odvrnil ded.

V cerkvi so mu pa zvonili zvonovi slovesno in žalostno, kakor pojo ob pogrebu.

„Kaj ne zdaj pa ne umrjete še. Dolgo ostanete med nami, in nama s Pavletom boste pripovedovali pravljice.“ je prikupno govorila Tinka.

Mladi Logar je na tihem klet, Logarica se je držala napol jezno napol žalostno. Ded je začutil lakoto in je prisedel k mizi.

„Kaj ne čas bo, da prisedem.“

„Sedite in jejte!“ je rekel gospodar. „Meta, stopi po žlito!“

Meta je stekla v kuhinjo in vso pot ponavljala; „Kaj takega, kaj takega! V sto letih se zgodi enkrat!“

Zunaj je pa sijal lep in prijazen dan. Solnce je lilo svoje božje žarke čez lesketajočo naravo. Tisočeri kristali so blesteli po drevju in po ledeni in sneženi skorji, po gorah in dolinah, po smrekovih gozdih in póljih.

JOSIP PRENIK:

TAT.

ČRTICA.

Spoldnevom je odšel iz mesta: polne se bile ulice in solnce se je vozilo po nebu v zlati barki, ko se je poslovil od kraja, kamor je prišel pred leti s tako bogato dušo . . .

Kdaj je že bilo tisto? — Lovro se je komaj spominjal tistega davnega jutra, ki je bilo tako praznično in svečano kot na največji praznik . . . Megla se je kadila iz gorkih kotlov kakor siv dim in se dvigala mrežasto pod jutranje nebo, ko je stopal z veliko rdečo culo ob materni strani iz domače vasi proti okrajni cesti, ki je peljala v mesto. Dvanajst let je imel takrat Lovro,

pa njegovo srce je že bilo polno bogastva in sanj, ki jih še ni okusil, ampak samo slutil, da je njih dom tam nekje za gorami, v mestu, kjer se živi vse drugačno življenje kakor v zapuščenem Podolju . . . Tam so ljudje bogati in dobri, tam so šole, kakor palače — saj je tako pravil županov študent, ki je odšel tisto leto tja daleč na cesarski Dunaj, da postane nekoč gospod, kakoršnega še niso videli v Podolju. In zakaj bi tudi on ne mogel postati tak gospod? — Tako je premišljeval Lovro tistikrat, ko ga je spremljala mati v mesto in ga izročila potem visoki, sloki ženski, ki je bila po Lovretovi domišljiji prav taka, kakor čarovnice, ki jezdijo na kuhavnicah in metlah opolnoči na Klek. Pri njej je imel Lovro samo stanovanje — posteljo tam v vlažnem kotu in ploho psovka za zajtrk. Hrano je imel danes tukaj, jutri tam, a vse to je pretrpel Lovro z veseljem, samo, da je zamogel upati, da postane nekoč nekaj, na kar bo s ponosom pokazala njegova mati.

Pa bogve kako je prišlo potem, da se je Lovretu ohladilo tisto navdušenje . . . V šolo je pohajal sicer še vedno, a postajal je nekako zamišljen in otožen — posebno takole opoludne, ko mu je predlo v želodcu in je videl tovariše, kako veselo hite k obedu, a on je bil še tešč . . . Nič več ni bilo v njegovem obrazu tistega veselega izraza in zgodilo se je tudi, da je padla prva dvojka.

Napisal je domu pismo, dolgo pismo, polno prošenj, a čez nekaj dni je dobil odgovor, kakršnega je slutil. Pisal mu je oče, da si še tiste krajcarje odtrga takorekoč od ust, ki jih mora plačati za njegovo stanovanje.

— Pojdi — mu je pisal — h kakemu duhovnu; dobri so, ti bodo že pomagali. —

In Lovro je šel. Nabral je nekaj petic, pa kaj — tisto je hitro minulo in Lovro je bil zopet na istem stališču, kakor prej pred nekaj dnevi. Takrat se mu je porodila misel, katere se je od početka prestrašil, a čim bolj je premišljeval, tem bolj se je z njo sprijaznil.

— Ali ni nesmiselno, da bi stradal, ko ima gospodinja dovolj kruha? —

Zvečer, ko bodo spali vsi — se lahko splazi popolnoma tiho iz sobe v kuhinjo, izmakne kruh in hajd z njim pod odejo.

Tako se je hotel rešiti svojih skrbi dvanajstletni Lovro, a tisti večer, ko je nameraval storiti in bil skoro gotov, da bo enkrat sit zaspal — je bil še mnogo bolj raztresen kakor drugače. Silil se je, da bi se učil, da bi se zaglobil v svoje šolsko delo, pa ni šlo in, ni šlo . . .

Misel, kako se bo utihotapil v kuhinjo, ga je popolnoma prevzela.

Vse natanko je že prej pogledal, kje je nož, da bo lahko odrezal kruh, na kateri strani zapah in ko je bil že z vsem gotov, začel je premišljevati zopet znova.

-- -- In v noči je dovršil, kakor se je namenil.

Bal se je sicer drugo jutro pogledati gospodinji v obraz, ampak sklep za prihodnji večer je bil že tudi storjen.

In tako se je ponavljalo . . .

Nekoč pa je začela gospodinja razgrajati, kdo ji krade kruh. Takrat je začutil Lovro v sebi strast, ki je do tedaj še ni poznal: zdelo se mu je, da mora nadaljevati ta svoj začeti greh in živeti v strah in jezo drugim, kakor so nekoč živeli drugi na jezo njemu . . . Sam sebi se je zazdel junak in tisti večer ni ukradel samo kruha, ampak tudi tri klobase, ki jih je skrnil v sobi pod omaro. A z njegovim učenjem je šlo nazaj. Trudil se je sicer še včasih, da bi se poprijel učenja z isto pridnostjo kakor prve dni, ko je bil lačen a vesel, pa vsi sklepi in vsak poskus je bil zastonj . . . Njegove misli so bile vse drugod in on se jim je udal kakor — suženj-verigam.

Ko je videl, koliko denarja ima marsikateri njegov sošolec, zahotelo se je tudi njemu, da bi rožljaj z desetnicami in si kupoval, kar bi hotel . . . Pa kako priti do denarja? — Ta misel ga je osvojila popolnoma . . . in kmalu se je pritoževal zdaj ta, zdaj oni učenec, da je zginila nekam njegova knjiga . . .

Profesor je napravil preiskavo, a brez uspeha: knjige so izginjale še dalje in Lovreta marsikateri dan ni bilo v šolo . . . Hodil je po sladničarnah, celo opil se je nekoč, a tistikrat je nekdo tudi zasledil, da prodaja Lovro tuje knjige — starinarju.

Predno se je Lovro dobro zavedel svojega težavnega stališča, je bil že iz šole odpuščen.

Prvi hip se je sicer nekoliko prestrašil, češ, kaj bo rekla mati ako zve, kaj vaščani — pa dobra in plemenita čustva so v Lovretu tako hitro zamrzla, kakor so se porodila slaba.

Preselil se je k drugi gospodinji. Njen mož je bil urar in Lovro je na veliko svoje veselje zagledal tam na mali mizici vse polno srebrnih in zlatih ur, verižic in priveskov, a vendar je začutil ob tistem pogledu v prsih nekako tesnobo — kot da ga nekaj opominja.

Pa ko so se privadile njegove oči svetlemu blesku se je že popolnoma pomiril, da, zdelo se mu je celo, da mora poseči med tisto zlatino . . . — —

Čez teden dni ga je ovadil gospodar policiji.

Tak je bil konec Lovretovega pravega življenja.

Kar se je dogodilo pozneje, se mu je zdelo vse malenkostno in tako enostavno, kot da je za prvim moralo priti drugo, za drugim tretje . . . dokler ga niso poznali vsi in se mu umaknili na deset korakov . . .

Kakor blisk je mineval čas in Lovro se je spominjal tistega lepega jutra, ko se je kadilo iz gorskih kotlov in je stopal on ob materini strani poln veselja in visokih upov v mestne šole — kakor v davnih sanjah.

Deset let bo že preteklo od takrat in nikoli ni videl rodne vasice. Čemu pa naj tudi — v sramoto in nadlogo staršem in celi vasi? —

Pa vendar se je odločil — in tistikrat, ko je zapuščal mesto, je viselo solnce ravno nad poldnevom in je po vseh cerkvah zvonilo kakor na praznik.

Ko je prišel iz mesta, je pogledal po sebi in spoznal, da še ni prišel njegov čas: v taki zaplatani obleki ne hodijo gospodje veliki in mogočni, kakršnih še ni videlo Podolje . . .

In Lovro se je obrnil zopet proti mestu. Ali še predno se je zmračilo, je že poromal s stražnikom, ki ga je zalotil pri ne-poštenem delu.

Drugi dan je prinesel večerni časopis smešno novico: „Včeraj popoldne se je utihotapil znani, že večkrat kaznovani Lovro S. — v zalogo trgovca F. in skušal izmakniti nekaj novih oblek. Na policiji je izpovedal, da ni nameraval obleke prodati, ampak, da se je namenil domov, a ga je bilo v njegovi raztrgani obleki sram. Za svojo sramežljivost se bo pokoril pri deželni sodniji.

In Lovro je obupal za vedno, da bi kdaj videl svojo rodno vas tak, kakršen bi moral priti, da so se uresničile sanje, ki so ga spremljale iz zapuščenega Podolja v mesto, kjer je upal, da ga čaka sreča in bogastvo . . .

DOLENJEC:

PREDPUST.

I.

Snubači, hej, snubači se peljajo,
Brž, Micika, kaj lepše se odeni,
poglej kako so konji, kot ognjeni:
kako v komatih šopi jim igrajo! . . .

In že pred hišo so, že hlapec v stajo
je peljal konje: oče v hiši meni
se o kupčiji ž njimi in o ceni
in že za gozde, voli barantajo.

Po kuhinji vrti se urna mati,
seveda, zdaj je treba kaj postreči,
kaj dobrega na mizo jim podati.

Vtegnila komaj se je pre obleči,
beseda že se o dekletu klati,
o doti in, kar spada zraven k reči.

II.

Na mizo Micika jedi nanaša,
prinesla mati je ocvrtke sladke,
in ženin viha svoje brhe kratke,
oči za Miciko molče zanaša . . .

„Kajne, kako je pridna Micka naša,
zna kuhati že vse“, si mati gladke
obriše lica, tolste tri podbradke,
„vse zna, kar kuhati se kdo povpraša.“

Poroka bila je . . . Pregovor pravi,
da samo dobro se blago pohvali . . .
Dan prvi po poroki, ko so vstali,

pa kavo k ognju Micika pristavi,
a kava neče biti nič podobna kavi . . .
ker celo kavo kuhati so djali . . .

M. GOVÉKARJEVA:

ŽENA-MATI.

Materinstvo je nekaj, kar vzbuja v vseh rahločutnih ljudeh posebno spoštovanje ter dviga ženo visoko nad vsakdanjost. Skoraj v srcu vsake žene spi globok čut materinstva, ki samo čaka, da ga vzbude zunanje okolnosti. Materinstvo je najvišja odlika in najčastnejša naloga žene.

Velike, svete pa so dolžnosti matere. Žena, ki je postala mati, mora biti poleg živa požrtvovalnost; ne sme se izgovarjati na svoje posle, nega mora skušati, da posveti čim največ časa svoji deci. Otroci so prvi. Kdor jih je rodil, je prevzel tudi nalogo, da vzredi iz nezavednega bitja popolnega človeka in da omogoči svojim otrokom, če le možno, lepšo usodo kot je morda njegova. Zato morajo skrbeti starši za šolanje otrok, za njih najboljše duševni in telesni blagor. To je dolžnost roditeljev, odgovornosti polna in jako težka dolžnost. Le kdor jo popolnoma razumeva jo povsem izpolnjuje; in pri tem ne izostanejo zadovoljive, dobre ali celo vzorne posledice. Zadovoljstvo, sreča otrok pa je itak sreča staršev.

Zdi se nam pa, da je izpolnjevanje teh dolžnosti danes mnogo težje kot je bilo v preteklosti. Življenje zahteva čim dalje več od nas, življenski pogoji so od dne do dne težji, odgoja vedno napornejša; saj je prav mnogo vestnih očetov in tudi dobrih mater, ki samo delajo, se ubijajo od zore do mraka in tudi še pozno v noč, da prislužijo dovolj novcev. Na vzgojo otrok res skoraj ni časa misliti. Pa vendar morajo tudi taki očetje in take matere ukrasti sami sebi vsaj par četrt ur na dan ter jih posvetiti svojim otrokom, ki so srečni in veseli ter se čutijo odlikovane, kadar jim roditelji kaj pripovedujejo ter se bavijo z njimi.

Otroška duša je tako potrebna roditeljske ljubezni, kakor je potrebno otroško telo zraka in svetlobe. . . . Gotovo je silno težko delti materi, ki ima še kak drug poklic, svoje delo in svoje zmognosti na dom in javnost. Velika nevarnost je, da dobi ali dom ali javnost, oziroma poklic premalo. Prav mnogo je tudi ljudij, ki menijo, da je v tem oziru pravilna razdelitev sploh nemogoča. Mnogi trdovratno trdijo, da je mati, ki služi, slaba mati ali pa je polovičarska v svoji službi. Razni primeri v bližini ter v svetu pa nam pričajo, da vsa zadeva nikakor ni tako črna, kakor je videti na prvi hip. Tudi Slovenci imamo mnogo dobrih, vzornih mater, ki so poleg tega jako vestne v svoji službi ter izvršujejo natančno svoje dolžnosti. Treba je le, da ne zapravljajo in ne tratijo svojega časa, da so telesno zdrave, energične in da imajo veselje do dela. Za vse to pa treba pravilne vzgoje.

Če hočemo, da bodo naše hčere pojmile resnobo življenja ter ga ne bodo zapravljale z brezpomembnim, puhlim brbljanjem ter sukajoče se po cele ure pred zrcalom, moramo biti predvsem same dobro vzgojene. Navajati moramo svoje otroke že v nežnih letih na red in samostojnost, pokazati jim moramo, da življenje ni praznik, da pa je vendar v življenju mnogo praznikov. Največji, najlepši praznik delavnemu, razumnemu in blagemu človeku je pač zavest, da je izvršil svojo dolžnost. Največje zadoščenje in največje veselje mu je, če je dovršil delo tako, da so ž njim zadovoljni bližnji in je zadovoljen sam s seboj.

Toda vsakdo ne pozna te zadovoljnosti, te sreče. Naša mladina je postala ponekod blazirana, brez volje in veselja do dela in življenja. Niti pri nas niso redki mladeniči in dekleta, ki so še skoraj otroci, a so se že „naveličali“ življenja. Nobena stvar jih več ne zanima in ne veseli, nikakih vzorov nimajo, vse se jim zdi neumno in smešno, dolgočasno in neslano. Čim starejši postajajo taki otroci, tem nezadovoljniji so seveda s svetom in sami s seboj, tako da so v nadlego sebi in drugim.

In prav zato je velika, sveta dolžnost matere, da vzgoji svoje otroke tako, da bodo sposobni za življenje in za borbe, ki jih čakajo v njem.

Prava mati je svoji rodbini solnce, okoli katere se vrti vse življenje. Ona je prva svetovalka, bodriteljica, navduševalka. Ako je žena pogumna, tudi mož ne obupuje, ako je mati vesela in neuklonljivega humora, je v rodbini vse svetlo in jasno. Dobra mati je sinovom in hčerkam najuspešnejša duševna zdravnica, možu najmočnejša opora. Javkajoča, vedno godrnjava žena-mati, ki se zgraža nad vsem, ničesar ne razume in vedno obupuje, taka žena pa je prava nesreča za vso hišo. „Kvišku srca!“ in ne dajmo se, le pogumno dalje!“ naj bi bila gesla dobre matere in vrle soproge. Kazati mora svoji deci z razumno, previdno, roko dobre in slabe strani življenja, vedno blaga, prizanesljiva in vzpodbujajoča: ljubezniv pomočnik pri tem vzvišenem delu pa

jej mora biti soprog. Složno delovanje roditeljev ima v vzgoji vedno najboljši in najgotovnejši uspeh. Ker pa prav po mnogih hišah ni tega složnega delovanja, naj bi dekleta pač dobro premislile, ali se bodo mogle zblížati in združiti s svojimi bodočimi možmi v tesno vez, ali bo ostala medsebojna ljubezen in simpatija trajna. Le potem je mogoče pravilno izvrševati težke dolžnosti materinstva. Seveda morajo biti pa tudi matere same dobro vzgojene ter zrele za zakon ter za poklic materinski.

ZOFKA KVEDER-JELOVŠKOVA:

SLUČAJ.

Rada se spominjam na pražke ateleje. Osebito na tiste v novih hišah starega mesta, ki imajo tako krasen razgled na Malo Strano in Hradčane. Jaz ljubim romantiko. V prirodi, v knjigah, povsod. Razburjeno morje, fantastični vrhovi Alp, vihar, vse kar je divjega, velikega čudovitega — umiri notranji nemir, ki me tolikokrat muči. Nekaj kljuje v srcu, ne da pokoja. Če pa imajo oči svojo naslado, umiri se duša, kakor otrok, kadar mu zapoje mati sladko pesem. Zato sem še posebno ljubila pražke ateleje, ki se je iz njih širokih oken odpiral pogled tja čez Vltavo na malostranske staroslavne palače in njihove aristokratske vrtove, na kapele in cerkve, na kraljevi hradčanski grad in katedralo svetega Vida, ktere gotska silhueta se je črtala na svetlem večernem nebu, lepa in vzvišena, kakor vresničene sanje umetnika.

Kadar pada mrak, kadar barve prehajajo v modre in vijoličaste nianse, ko se vse spreminja, izgublja realnost in se topi v neko sanjavo fantastičnost, lepšo in bogatejšo od resnice, takrat je najlepši čas za lepe, poetične atelejske pogovore, za tih, bogat molk ob čaju in umirajoči dnevni svetlobi.

Skoro vsak dan smo se shajali ob takih urah pri temu ali onemu znancu, prijateljici, prijatelju. Pestra družba nas je bila. Par literatov, nekaj glazbenikov, igravec, dve igralki, dva vseučilišna docenta, nekaj kiparjev. Vse to se je zbiralo pri slikarjih in slikaricah, zakaj oni so imeli, kar je za take lepe shode v mraku najpotrebnejše — poetične ateleje, visoko pod strehami palač, visoko nad skrbmi in tegobami dneva, visoko nad glasnim, vsiljivim šumom ulic.

Nismo bili intimni med seboj. Nasprotno, neka čudna sramežljivost je bila med nami, ki nam je branila govoriti o nas samih, izpraševati eden drugega o privatnih razmerah in čustvih. Poznali smo se, razumeli smo vsak smeh in vsak molk ali besed, ki bi šle naravnost od tega do onega, teh je bilo malo. Odpočili smo

se v tem društvu, obogatili — ali nikdar nas ni mučilo drugi dan tisto težko, moreče duševno kesanje, ki zapadejo v njega vsi finejši, plemenitejši ljudje, če so bili preodkritosrčni, če so preveč povedali in odkrili od bojev svojih src.

Ni bilo besed ali slutnja je bila med nami, ki nas je izdajala eden drugemu. Desete stvari so se govorile a vendar smo vedeli vsi, da danes ta naš prijatelj trpi, da je potreben nekakšne utehe, razvedrila. In kadar smo bili sami žalostni, vedeli smo, da bomo v tem krogu našli razumevanje brez pripovedovanja in brez direktnih besed. Peli so pesem, ki nam je bila posebno ljuba, recitirali so balado, katero smo slišali najrajše, pogledi, ki so srečavali naše oči, so bili mehkejši, ljubeznjivi, nekega lepega, diskretnega in sramežljivega sočutja polni.

O, družba, o prijatelji, kako lepi so spomini na vas! Nič grdega ni bilo nikoli med nami, nobenega madeža, nikoli razočaranja! Življenje je postalo pusto in prazno a tisti večeri v vaši družbi leže za menoj, kakor dalnja oaza, na katero se oko rado ozre nazaj. Po samotah gre moja pot a spomin na vas me prevzame včasih v tihih urah, kakor zadiše že davno ubrane, davno posušene rože, ki jih hraniš v miznici, dokaz srečnega trenutka — in ki še diše, že pol zdrobljene, pol v prahu, še diše ko se tvoj obraz, postaran in truden, skloni nad nje. Kakor iz biserjev so večeri onih let, vsak je dragocen, vsak bogat. Kakor lepa povest je vsak večer tistih večerov.

Jesen je zunaj, megla leži cel dan, dež kaplja, droben in monoton. Mrak se je začel ob treh popoldne, počasi se gosti, temni. Dolgo sem sedela sama v pusti, gluhi tišini sobe. Dolg večer se je začel, žalosten in samotni. Prižgala sem luč.

Danes so mi poslali naznanilo, da je umrl prijatelj iz onih lepih dni. In znanka mi je pisala, da se je vstrelil. Končalo se je, kar se je začelo že takrat pred leti: kar sem sama videla v onih večerih.

Takrat je bil najmlajši od nas. Vijolinist, osemnajst let star. Oče njegov ga je pripeljal v našo družbo. Zakaj tudi starejši ljudje so prihajali včasih med nas. Ali bolj redko, gostje. Življenje jih je že držalo v svojih trdih rokah in le včasih so se mu še izmaknili za kratek večer med mladimi sanjarji in idealisti. Do tridesetega leta so sanje in hrepenenje, nade in cilji in naklepi vsakdanji kruh, do štiridesetega le nedeljna jed po dnevnem delu in potem opojnost, neumna in sladka ali brez iluzij, ki se ji človek žalosten že in razočaran uda le še v redkih posebno mladih, lahkomišljenih trenutkih.

Gabrijel se je imenoval in oče ga je pripeljal k nam, kakor moder mož, ki ve da je mladost brez sanj in prijateljstva, kakor rožni grm hrez cvetja.

Potrebovali smo njegovih gosli. Zakaj takrat ni minil teden, da si ne bi bili pripravili vsaj dva lepa, praznična večera.

Vsi samo živeli, kakor da živimo le za te večere. Vsi navdušeni so delali kiparji in slikarji, da se pohvalijo zvečer pred vsemi nami s svojo marljivostjo in svojimi uspehi. Mi literatje napisali smo svoje najlepše novele, da smo jih čitali pred našo družbo in poetje so zlagali svoje sonete in balade v prvi vrsti za nas. Igralke se bile bolj vesele, če smo jih mi pohvalili, da lepo recitirajo, kakor nad novo vlogo in nad aplauzom v gledišču in naši glazbeniki so nam prirejevali prave koncerte. Še celo ona dva docenta na vseučilišču sta mislila na nas. Historičar nas je zalagal s starimi, zanimivimi anekdotami slavnih učenjakov, kraljev in drugih imenitnikov, drugi pa, kemičar, nam je pravil o svojih eksperimentih ravno tako vzhičeno, kakor gospodična Dora, učiteljica na umetniško obrtni šoli, o ornamentih, ki jih je staknila v starih arhivih muzeja.

Gabrijel se je hitro vdomačil v tistih treh, štirih ateljejih, kjer smo se izmenoma shajali. Sinpatičen nam je bil vsem in dasi izvanredno nadarjen, je bil vendar skromen in kakor umetnik nekako sramežljiv. Oče njegov ga je ljubil nad vse. Zdaj, ko je Gabrijel zahajal v našo družbo, prišel je tudi oče njegov, priznan profesor glazbe in priljubljen komponist, večkrat v naše „visoke gradove“, kakor je pokrstil težko pristopne ateleje pod strehami štiri in petnadstropnih palač. Posadili smo ga v najpripravnejši fotelj k peči, daleč od luči in od tod so njegovi pogledi cel večer sledili sina. Tudi nas druge je rad poslušal, hvalil nas je, da smo tako vsestranski ali kadar je igral njegov sin gosle takrat je postalo njegovo lice mirno in pobožno in taka sreča mu je sijala iz oči, da nam je segalo v srce in smo še prijaznejše občevali z Gabrijelom, kakor z otrokom, ki je potreben in vreden posebne ljubezni in posebnih obzirov.

Ne vem kdo je izvedel, da je Gabrijel zaljubljen v mlado konzervatoristko v njegovih letih, ki je bila tudi že cela umetnica na goslih. Če se prav spominjam je bil to kipar Fred, kajti on jo je pozneje pripeljal v našo družbo. Imel je namreč sestro, ki je bila njena prijateljica. Do zdaj ni hodila med nas, imela je talent samo za torte, kakor so se izraževali njeni domači. A mi smo od vsacega člana naše družbe zahtevali, da mora na nekakšen način pripomoči k pestrosti naših večernih zabav. Zdaj pa je Fred proglasil, da treba za sestro umetnika, ki je napravil že dva javna spomenika in tri privatne studence in ki je častno zastopan na vsaki zastavi, vsekakor napraviti izjemo. Sklenili smo, da je sprejeta ali le če se odkupi z celo kilo lastnoročno izdelanega čajevnega peciva. Tuko je prišla torej že prihodnji večer med nas, svetolasa, rožastih lic, smeječih ust in z dvema škatljama čajevnega peciva, ki smo ga pozdravili z velikim hrupom in smehom. Drug teden pa je bila tudi že Helena z njo, vitka, visoka in bledolična črnolaska.

Kar samo od sebe se je naredilo, da sta postala Gabrijel in Helena naša ljubimca. Nikdar ju nismo dražili, vendar je vsak

od nas z neko mehko dobrohotnostjo bdel nad obema. Njuna ljubezen je postala zadeva nas vseh. Vse nas je veselila, vsi smo jo negovali in nihče ne bi bil strpel, da ju kdo s kakšno neumestno šalo razžali. Zdelo se nam je, da tudi Gabrijelov oče ve za to lepo še pol otroško ljubezen in da jo gleda z enako toplimi, dobrohotnimi očmi, kakor mi vsi.

Ali kakor je bila že navada med nami, direktno jima nismo nikdar pokazali, da nam je njujina tajna znana.

Gabrijel je zelo ljubil cvetlice, pa je večkrat prinesel vijolice in jih razdelil med nas dame. Dajal jih je po vrsti, dostojanstvo in lepo je podelil najprej, vendar mu je vseeno ostal za Heleno, ki je bila še mlajša, kakor umetnica tort, Fredova sestra, in zato najzadnja, najlepši šopek. Me druge smo se spogledale resnih ust ali smejočih oči in v srcu nam je bilo nekako vedro in veselo.

Kadar smo se shajali zvečer v mraku, dolgo sedeli in čakali ter se je počasi shajala družba, smo se radi razgovarjali o Gabrijelu in Heleni. Mi vsi drugi smo bili bohemske krvi. Prinesli smo malo sira seboj, malo šunke, masla, naredili smo „zakuske“ in to je bila za nas z malo sadjem in čajem prav imenitna večerja. Docenta sta porabila svoj denar za knjige in eksperimente, učiteljica na umetniško obrtni šoli je kupovala starine in je ves svoj denar znosila k antikvarjim, drugi pa itak nismo bili blagoslovljeni z pozemskim blagom, tako je prišlo, da so edino Fred, Gabrijela in Helena, vsi otroci boljših hiš, večerjali, kakor se spodobi poštenim ljudem in zato prihajali še le okoli osme ure. Mi drugi smo prihajali, kakor je kdo hotel od četrte ure dalje. Po leti itak ni bilo nič z našimi večeri, — v letnih mesecih so bile počitnice za nas, razpršili smo se na vse strani in vsak po svoje živeli umetnosti in življenju.

Rekla sem, da smo se v napolpraznem ateleju, še skromno razsvetljenem, najrajše razgovarjali o Gabrijelu in Heleni. Vsak novodošlec je potem pridal svoje, povedal kje ju je videl, kako sta se smejala itd. Vse smo vedeli, kedaj sta bila na sprehodu v parku, kedaj sta se skupaj drsala — in edini smo bili v tem, da sta vstvarjena eden za drugega. Gabrijel je bil lep in škoda bi ga bilo za kakšno tujo aristokratkinjo ali kako drugo bogato in blazirano damo, s katero bi se na konec na svojih potovanjih oženil. A Helena? Kaj bi sama hodila okoli po svetu po koncertih, s kakšno staro, sitno teto za gardedamo in kaj bi poslušala laskanje raznih puhloglavih baronov in grofov! Umetniški par! Nič ni lepšega!

Oba sta bila zadnje leto na konzervatoriju in Gabrijelov oče nam je povedal, da nastopita že drugo jesen vsak v svojem koncertu pred javnost.

Edino to nas je malo motilo, da sta bila tako mlada; mi bi sme ju bili najrajše kar še to zimo pozakonili. Prej da rešita svojo srečo, predno jima prva slana slave in priznanja, častihlepja in domišljavosti pade v srce.

Sicer pa smo dobro poznali našega Gabrijela in našo Heleno. Ni jo nevarnosti! Par let ne more vničiti priprostosti njihovih duš, par let slave in svetskega hrupa ne more zadušiti poleta v njima, ne more storiti iz njih dvoje blaziranih bitij, ki sta zasičena nad vsem in ki jima tudi umetnost ni ničesar drugega več, kakor virtuoznost prstov, napitek bolne častilakomnosti.

Prišlo je drugače!

Življenje in slučaj sta včasih brutalna, brezsmiselna. Neumno se konča, kar se je v lepoti začelo.

Že se je pomlad oglašala. Vetrovi so prišli od juga in okna so žvenketala od njihovih burnih udarcev. V zraku je nekaj dišalo, nekaj mehkega je bilo razlito povsod. Nebo je bilo visoko razpeto, oblaki so se podili, drevje v parkih je bilo še golo ali že so sokovi silili po deblu v veje in vejice. Vode so narasle, le še tu in tam je ležala lisa snega in nekje daleč zunaj za mestom so gotovo že cvetele snežnice in zvončki in trobentice.

Mi smo bili veseli, zadovoljni. Polne glave so nam bile novih sanj, novih načrtov in ciljev. Smejali smo se in le redko kdo od nas in le redkokdaj še, je bil molčljiv in potr, nemirnih misli, bolan od neizpolnjivih želja. Vse je bilo tako blizu, vsa moč in vsi cilji.

Takrat smo neki večer zastonj čakali na Gabrijela. Ni ga bilo in niti sporočil nam ni, zakaj ne more priti, kakor je bila navada med nami.

Malo vznemirjeni smo bili, malo razžaljeni in zopet in zopet se nam je vračal pogovor k njemu. Morda je obolel ali pa se je očetu kaj zgodilo. Ali pa je pozabil.

Oči so nam obstale na Heleni in vedeli smo, da ni pozabil. Gotovo bi bil prišel, že zaradi nje, bi prišel, ako bi bil mogel.

Zdaj smo bili že malo vznemirjeni. Helenine oči so postale nekako resne in hrepeneče. Smejala se je, da ne bi slutili, da je vznemirjena. Zarudevala je in vendar se je sramovala svojega nemira, čudila se je, da jo boli ta pravzaprav tako brezpomembna stvar, da ga ni zdaj ta večer, ko ve, da je ona tu in čaka nanj.

Nismo jo hoteli še bolj spravljati v zadrego z našimi domnevanji. Nekdo je rekel, da ima najbrž influenco in v to smo vsi še najprej verovali.

Drug dan smo čitali v časopisih kaj se je bilo zgodilo.

Ob osmih zvečer bila sta oče in sin na odhodu k nam. Na stopnicah začujeta hrup in žensko zapomaganje. Hitita doli in v drugem nadstropju — stanovali so v tretjem — vidita nekoliko vinjenih oficirjev okoli sobarice, ki je ravno prišla od spodaj gori, v rokah nekoliko vrčkov pive. Oficirji jo skušajo objeti a ona se jim brani in vpije na pomoč. Gabriel in njegov oče priskočita in se zavzameta za dekleta. Hrup raste, par ostrih besed pade in oni od oficirjev, ki je bil najbolj vsiljiv proti sobarici, potegne sabljo. Še predno se drugi zavedo kaj je, zamahne po

glavi Gabrijelovega očeta a Gabrijel v zadnjem trenutku vjame udarec z levo roko.

Vsi ostrme, streznejó se.

Curkoma teče kri iz Gabrijelove rane in oče in par treznejših oficirjev ga spremijo dolí v drožko in v bolnišnico.

Sin nekega sodnega svetnika v drugem nadstropju je slavil svoj god in povabil svoje kolege na obed. Pili so in tako se je zgodila cela neumna, grozna stvar.

Grotesken slučaj se je poigral z enim človekom, zakrohotal se je in vse sanje, vsi ideali, vsi cilji, vse se je zdrobilo, vse je izgubilo, kakor pena na vodi.

Udarec s sabljo je prerezal Gabrijelu vse mišičevje na levi roki. Zdravniki so rešili, kar se je dalo rešiti, roka ni bila popolnoma mrtva ali prsti so ostali okorni, skoro negibljívi. Ponosna umetniška karijera, slava, vse je potemnelo v hipu, kakor iskra se je potopilo vse v črno noč, v obupanje, v nič.

In tudi ljubezen!

Drugo jesen je imela Helena svoj prvi koncert. Vse je očarala, v hipu je bila na cilju. Obsuli so jo z pohvalo, z vabljivimi ponodbami. Zlata vrata v jasno bodočnost, polno uspeha in slave so se odprla pred njo na stežaj. Odpeljala se je v inozemstvo z zmagoslavnim nasmehom v ponosnem obrazu.

In ravno ob tistem času je vpisal oče Gabrijela v trgovsko šolo. Premožnja ni imel in nekakov kruh je moral pripraviti sinu za bodoče dni, za starost.

Devetnajst let je bil star takrat Gabrijel. Ves se je spremenil. Obraz se je postaral in oči so bile tako zbegane, tako obupne, zgubljene, da nas je zazebló v srcu, če smo se srečali z njegovim pogledom. Ogibal se je vseh.

Šest let je minilo od tistih časov.

Čitala sem v časopisih, da je Helena odpotovala v Ameriko. Lani je v Parizu, Londonu in Petersburgu kakor že par let prej, zopet slavila svoje impozantne triumfe.

Od Gabrijela so mi poslali danes osmrtnico.

Nagle smrti je umrl . . .

Pa da, ni bil rojen za trgovske račune . . .

BLAŽ SENICA.

Predmestje, precej oddaljeno od velikega, glavnega mesta, je bilo zavito v zimsko meglo, pomešano z dimom tovaren. Vreme je bilo mrzlo, snežinke so naletavale, ljudje so hiteli vpgnjeni in dobro zaviti po ulicah in vsak peti se je usekaval v robec.

V tem čmernem in pustem času se je napravil Blaž Senica na pot. Da ne bo potem preveč vprašanj, naj si bralec zapomni sedaj to, kar bom na kratko povedal o Blažu Senici kot članu človeške družbe.

Po poklicu je bil cand. iur., po premoženju berač, po duševnih zmožnostih duhovit človek. Bil bi torej lahko pisatelj, kar pa nota bene Blaž Senica ni bil.

Sedaj stoji pred svojim stanovanjem in gleda v tla. Seveda, danes mora iti tja, če ne pogine. Želodec že dva dni prazen, v žepu drobiž, krušne seveda, mraz čim dalje hujši, on pa še pelerine nima — mora se požuriti, če hoče še eksistirati na svetu. Pred dvema dnevoma si je kupil pri branjevki kruha in ta mu ga je zavila v kos časopisa. Ko je doma papir razgrnil, je zagledal oni inserat: Išče se tak in tak človek, priden delavec, na katerega se lahko zanese itd. — J. Sloga & comp. trgovina z mešanim blagom . . .

„Samo da pride človek do kruha“, je sedaj zanj zelo pomemben stavek. Po vseh mogočih pisarnah je že prosil za službo. Nič. Ampak mesto mora dobiti kje, že vidi, je neobhodno potrebno. In sedaj je najhujše. Dobro, popraša v oni trgovini z mešanim blagom. Prenašal bo sicer vreče (kako rad!) ampak denar bo potem tu. Proč s tistimi predsodki! Kdor dela, je vreden član človeške družbe, naj dela duševno ali fizično. Kdor nima dela, in ga išče, ravnotako.

Blaž Senica je privihal ovratnik in je šel na drugo stran ulice. Hitel je in se je naposled vstavil pred trgovino J. Sloge & comp. Premotril je napis na tabli in je vstopil.

„Želite, prosim?“ ga je vprašal dolg, suh trgovski pomočnik.

„Ali nepotrebujete delavca, pridnega delavca, na katerega se lahko zanesete, torej pridnega in poštenega delavca?“

Majhen, debel mož z okroglim obličjem in s kratko brado se je postavil pred njega in je dal obe roki v hlačni žep. „Potrebujem ga; in?“

„Jaz se vam ponudim, gospod. — Ne mislin tega v šali, čisto resno, kakor se tudi govori med resnimi ljudmi, v družbi, recimo, ki ji je vsaka šala zoperna.“

„Tako, hm, hm. Kaj pa ste, odkod ste, imate kaj pisane?“

Blaž Senica je bil v zadregi. Če pove, da je jurist, bo mož začel dvomiti o njegovi pameti; če mu reče, da je človek, se bo razjezil in ga bo pognal skozi vrata, češ da se dela norca iz njega ali pa da je pijan.

„Študent“ —

Debeli mož je hitro zamahnil z roko, kakor bi hotel reči, da ne rabi take vrste človeka.

„Sem bil“, je dopolnil Senica, ki se je vstrašil, da ga gospodar odkloni že pri prvi besedi. Ampak oprostite, jaz mislim, da se tu ne gre za to, kaj sem in kaj sem bil. Seveda, da ne. Po mojem mnenju se gre za to, ali prenesem n. pr. tole vrečo moke na določen kraj ali ne.“

„Hm, to je že res, vse prav lepo. Ampak le pogledjte: kako naj jaz vzamem v službo človeka, o katerem ne vem ničesar drugega kot da je bil študent, o katerem prav nič ne vem, kako se je obnašal, ali je zanesljiv človek itd. — Vidite, po vaših dolgih laseh sodim, da ste bil slikar. Ali ni res, kaj?“ In mož ga je pogledal zelo nezaupljivo.

„Kar sem živ, nisem naslikal niti vrabca na zid,“ je odgovoril Senica prepričevalno. „To je že četrti človek, ki me ima za akademičnega slikarja. Če imam desetico, je vendar bolje, da si kupim za njo kruha kot da jo nesem brivcu. Vrag vzemi vse bedaste ljudi!“ se je jezil natihoma. „Jaz sem čisto miren državljan: ne razburjam ljudi s slikami in tudi verzov ne delam. Iz tega že lahko sklepate, da sem pošten človek in si stvarite o meni najboljše mnenje.“

Trgovec je pristopil k njemu in ga je potrepil nalahko po rami: „Dragi prijatelj, le pojdite domov in se prespite!“ mu je rekel smehljaje in mu je pomežiknil.

Blaž Senica ni rekel besedice, obrnil se je in odšel brez pozdrava.

Ko je stopil na ulico, se mu je skoro zvrtilo v glavi. V prodajalnici, kjer se je razširjala prijetna toplota, se je malo ogrel in to je slabo vplivalo nanj, ko ga je obdal od vseh strani strupeno mrzel zrak. Opotekal se je po ulici in kolena so se mu tresla, tako da se je moral večkrat opreti ob zid.

„Glejte ga,“ je zamrmrala stara baba in se je ozrla za njim, „suknjo naj bi si kupil, pošteno suktnjo. Pa gre rajši v krčmo in zapravlja denar, da je potem pijan kot živina. Pa tako mlad fant, škoda zanj!“ In babnica je koračila naprej in še vedno godrnjala sama s seboj.

Zadel se je ob postarnega gospoda s cilindrom. Ta je stisnil svojo, s srebrom okovano palico.

„Človek, ali ne znaš hoditi po krščansko! Bogve iz kakšnih hribov je prišel!“

„Pardon, ne zamerite gospod, te snežinke, saj ne vidim niti ped pred seboj,“ se je hitro opravičil Senica.

„Aha, ne vidi! Jaz, ki sem že star pa vidim. Imeniten izgovor,“ se je hudoval gospod s cilindrom.

Blaž Senica je hitel naprej in se ni zmenil za nobenega človeka več, nobenemu se ni opravičeval, če je butnil vanj ali mu stopil na kurje oko na nogi. Na misel mu je prišlo, da bi šel k prijatelju Sodarju, ki je bil denaren človek. Ampak na stanovanju ga sedaj gotovo ne dobi, v kakem kotu kavarne „Royal“ sedi najbrže. Torej mora iti pogledat v kavarno. Glad in up sta pospešila ujegove korake.

Na koncu velikega trga se je vstavil. Kavarna je bila že razsvetljena in okna zagrnjena. Vstopil je z negotovim korakom.

„Moj poklon! Sluga!“ ga je pozdravil jezični natakar in ga vprašal, če želi črno ali belo kavo.

„Povejte mi, prosim, ali je v kavarni gospod Sodar. Velik gospod s črnimi brkami in z gladko obrito brado, tudi plešast že nekoliko?“

„Ne, ni ga več tu. Odšel je tako pred poldrugo uro. Mogoče ga dobite na stanovanju.“

„Že mogoče, da!“ Zbogom!

„Zbogom, klanjam se!“

Senica je opazil dolgi pogled natakarjev. Zjzelo ga je. Budalo, ali more on za to, da ni lepo in spodobno oblečen kot drugi! Naj sebe najprej pogleda. Tisti oguljeni, svetli frak mu ne dela bogve kake parade. Pred svojim pragom pometati, cepec!

Pritisnil je na zvonec in je počakal. Nič. „Kaj pa če ni doma,“ je pomislil Senica in je pozvonil drugič.

Mlada gospa je odprla vrata in ga je zvedavo in vprašujoče pogledala.

„Da, gospod je prišel domov iz kavarne, pa je zopet šel. Skoro gotovo ga dobite v gostilni „pri zlatem litru“ v tej in tej ulici, kamor hodi večerjat.“

Senica se je poklonil, ko so se zaprla vrata za njim je zaklel in hitel iz hiše na ulico. Ko pride v gostilno mu gotovo zopet porečejo: Bil je tukaj, da, in ko se je navečerjal in popil svojega pol litra vina, je odšel. Ampak dobiti ga mora: fant nima drobtin v žepu kakor on.

In tam je zasledil moža. Peter Sodar je sedel udobno za mizo; z desno roko si je točil vino v kozarec, leva je počivala na mizi.

„O, poglej ga, odkod pa,“ se je zasmel debeli medicinec. „Že precej časa se nisva videla, kaj? Le sedi sem, prej pa si otresi sneg raz sebe, ves snežen si. — Natakar, prinesite še eden kozarec in tu pol litra vina!“

Senica je sedel na stol, utrujen od dolgega pota in se je oddahnil. Povsod sem te že iskal, v kavarni in na stanovanju in kakor vidiš, sem te slednjič vendarle staknil.“

„Ali je kaj važnega zame! — Ampak povej mi, dragi moj, kaj pravzaprav delaš. Čisto si se posušil: ali krokaš ali si pa bolan,“ je omenil Sodar.

„Ne prvo ne drugo. Ampak drugo se bo kmalu uresničilo, če bom tako vozil naprej. Imam nekaj važnega zate, pravzaprav zame.“

In Senica mu je povedal svojega življenja žalostno historijo, povedal mu jo je kakor bi bil pri spovedi: natihoma, presekanjo; glavo je podpiral z rokami in zrl je temno predse na mizo.

Sodar mu je natočil vina v kozarec. „Hm, zakaj pa se nisi name obrnil? Gotovo bi ti pomagal. Seveda da bi ti, kolikor toliko.“

Senici se je sedaj samemu čudno zdelo, da mu ni prišlo to prej na misel. Z onim trgovcem bi se ne bilo treba pričkat, kar k Sodarju bi šel in on bi mu pomagal, kakor pravi. Kje je imel glavo?

Sodar mu je naročil večerjo. „Da se boš vsaj enkrat pošteno najedel,“ je pripomnil.

Senica je hlastno požiral kose. Ko pa se je najedel, je moral iti od mize. Njegov želodec, nikdar poln, ni prenesel jedi. Tak siromak je bil Blaž Senica.

Ko sta se prijatelja poslovila na ulici, je dal Sodar Senici dve kroni.

„Dve kroni!“ je pomislil Senica, „sedaj lahko živim še štirinajst dni po zaslugi denarnega Sodarja. In ko bi njega ne bilo? —“

Tako trdo življenje je imel Blaž Senica. Da se ne bo zdelo ta zgodba, ta odlomek iz knjige njegovega trpljenja, komu neverjetna ali celo izmišljena, pribijem takoj na tem mestu, da se je zgodilo in vršilo od začetka do konca, vse prav tako, kakor je zapisano.

Dva malopridneža.

„To me pa res jezi! Tukaj v gneči sem danes zjutraj našel napolnjeno denarnico in sedaj mi jo je nekdo ukradel.“

„Ti moraš biti previdnejši, saj vendar vidiš tukaj tablice z svarilom: „Pozor pred tavovi.““

Izdatna pomoč.

„Danes bode obč. stražnik gotovo kakšnega posebno nevarnega zločinca vklenil.“

„Kako to mislite?“

„No, ima s seboj svojo ženo.“

NEKAJ O PERILU.

Akoravno je pranje perila delo, ki se vršuje v vsaki hiši, in akoravno si domišlja vsaka ženičica da je mojsterica v tem opravila, vendar temu ni tako. Pranje perila je, če prav na prvi pogled jednostavno in lahko opravilo, prava umetnost. Ako z neumestnim ravnanjem perilo „zapereš“, ga z nobeno silo tega sveta ne pripraviš več do prvotne bliščobe. Motno ostane, rujavkasto, kakor zamazano. — Imela sem za časa svoje prakse v življenju že veliko služinčadi. Navidezno so ravnale s perilom vse jednako. A vendar, kaka razlika je bila pri uspehu. Eni je šlo vse snežnobelo izpod rok, med tem ko je druga v kratki dobi pokvarila vse, do zadnje capice pri hiši. Pomagalo pa ni nobeno karanje, nobeno prigovarjanje. Kaj je vzrok temu?

Pred vsem grešijo naše perice veliko s tem, da namakajo perilo v mrzlo vodo. „Oh, saj me ne zebe, saj lahko iz mrzle vode izžulim“, se glasi navadni odgovor na opomin. Smatrajo takorekoč za mehkužnost, ako bi hotele izžuliti perilo iz tople vode. S tem, da tudi v zimskem mrazu obdelujejo perilo zunaj na kakem mrzlem hodniku ali celo na prostem dvorišču, hočejo pokazati, kako so vtrjene, kako se ne ustrašijo mrazu in trpljenja. Ne dajo si pa dopovedati, da se tu ne gre za njihove roke, ampak za perilo, ki se na mrazu nikdar ne odmoči. Mogoče tudi so notranji prostori tesni, tu se jim neče ogibati; toda ako si želi perica res belega perila, naj se takih malih neprilik ne vstraši. Njen trud bode gotovo poplačan.

Torej posoda, v kateri se ima perilo odmakati naj pride na kak topli prostor; po zimi brezpogojno v notranje prostore, kjer je zakurjeno. Vodo treba nekoliko zmlačiti ter ji pridjati nekoliko sode. S tem mlačnim lugom si polij perilo, katero bode komad na komadam lepo vloženo. Potrebno je pa tudi, da se odločijo posebno zamazani komadi, ali taki, ki imajo vsled vporabe kak oster dub, n. pr. kuhinjske brisalke. Tako perilo naj se namaka v drugi posodi, posebe. Voda mora stati vsaj na par prstov nad perilom. Navadno nanosijo perice samo toliko vode, da se perilo na silo mokrote napije, kar pa nikakor ne zadostuje.

Tudi pri žuljenju ne zadostuje, da se komad za komadam dobro namili ter potem kar na poprek nekoliko z rokami podrgne, kakor je to splošna navada. Perica naj si ogleda, kaj ima v rokah, naj poišče tista mesta, ki pri nošnji posebno trpijo ter so vsled tega najbolj zamazana, ter naj obrača svojo pozornost na nje. Tudi pranje perila zahteva premišljenega dela, ne samo mehanizma; kako je bilo perilo prvič prežuljeno, od tega ji odvisen konečni uspeh dela. Ali perilo pozneje v parnici popariš, ali ga v kotlu obkuhuješ, to je naposled vse eno, da je le prvo delo

vestno in točno opravljeno. Če je bil prav trud nekoliko večji, poplačan bode stotero z res lepim in belim perilom.

Po prvem žuljenju vloži perilo zopet komad za komadom v parnico. Potem ga polij z obilim vročim lugom. Ko se ta nekoliko pohladi, da je moči brez nevarnosti za roke v njem delati, vzemi valovito desko (Wellblech) takozvano „mašino“. Dobe se ploščevinaste in lesene. Slednje so boljše, ker so bolj trpežne a tudi perilu manj nevarne. Ploščevina se lahko kje poškoduje ter perilo raztrga.

Na tej deski prežuli zopet perilo komad za komadom ter ga izžetega vlagaj v parnico (žehtnico) za sklepno delo. Čisto je perilo sicer že sedaj, toda manjka mu še snežne bliščobe, ki tvori ponos vsake gospodinje. To se doseže s takozvanim „žeh-tanjem“. Perilo se v parnici z vrelim lugom poliva. Lug, ki odzdo-laj iz parnice izteče pride zopet v kotel, in ko spet zakipi, še v drugič na perilo. To ponavlja nekolikokrat, a končno za-maši parnico ter pusti perilo čez noč v vročem lugu. Za napravo luga vporabi vse koščeke mila, ki so ti ostali pri prvem žuljenju ter prideni še nekaj sode.

Drugo jutro treba perilo samo še iz luga izžeti ter ob po-toku oprati. Konečno sledi še proces tako zvanega „plebanja“. Pobarvaj si vodo v škafu s primernemu modrilom ter pomoči perilo komad za komadom vanj. Tako pridobi perilo bolj sija-jen blesk. S tem je končano težavno in mukapolno delo. Ako ti je sedaj še prilika dana sušiti si svoje perilo na vetru in solncu, bodeš z uspehom gotovo zadovoljna.

Na ta način obdelujejo perilo naše kranjske gospodinje. Se-vedá je tudi drugih potov, ki vodijo k istemu cilju. Opisala sem le nam navadnega, ker gotovo našim gospodinjam še vedno najbolj ugaja. Po nekodí n. pr. belijo perilo na travi, kakor pri nas sirovo domače platno. Ta način je sicer jako priporočljiv in gotovo izvrsten, ker imajo solnčni žarki veliko razkuževalno in belilno moč. Potrebuje pa brezpogojno velik vrt in veliko vode, česar pa ravno vse povsodi ni. V takih krajih se treba tedaj omejiti na bolj skromno pralno metodo. Tudi se da na solncu be-liti le v lepih, polétnih mesecih, med tem, ko se izključuje ta način pranja po zimi sam po sebi.

Veliko ropota je zdaj po časopisih tudi z različnimi pral-nimi praški, po kojih zadostuje polurno obkuhavanje perila brez vsacega žuljenja. Ti praški so sedaj še prenovi da bi se dalo de-finitivno o njih soditi. Zajamčijo sicer popolno neškodljivost za tkanino. Mislim, da se priporoča ta način pranja posebno za fino, luksurjuzno perilo, čipke, bluže i t. d., ki z žuljenjem preveč trpe. Saj se doseže z njimi še prav dobra belina, posebno če pred-meti niso bili preveč zamazani. Debelonito, štrapacirano domače perilo pa bo le težko pogrešalo ročne pomoči. Pač pa naj go-spodinje same poizkusijo, kako dosežejo najlažje in z najmanjšimi stroški svoj smoter. En nasvet naj po vendar še dam našim dob-

rim brižnim mamicam: Glej, da se v Tvoji hiši sploh perilo do skrajnosti ne zamaže. Preveč zanemarjeno perilo se nikdar več popolnoma ne očisti. Zato pazi, da ga izročiš snažilnemu procesu pravočasno. Rajši parkrat več operi, ako porabiš več pralnega materiala si prihraniš dvojno pri perilu, kojega ni treba s tako silo obdelovati ter se z bolj obzirnim ravnanjem čudovito obrani.

IVAN WASTL:

IRONIJA.

Bil je Slovenec stare korenine, kremenit značaj, usmiljen do revežev in sploh poštenjak od pet do glave.“

Tako se je glasila osmrtnica v časopisu. Poznal sem dobro oni „kremeniti značaj“ in „poštenjaka“ . . . Zamislil sem se. Bil je Slovenec, res! ker mu je bolje kazalo, ker mu je več neslo in je imel kot tak več upliva pri okoličanih. Kremenit značaj? Hm! Koliko takih kremenitih značajev je dandanes na svetu, srečamo jih povsodi. Človek bi mislil značajnejš je, kar ga je v koži, a prav za prav je „šviga — švaga čez dva praga.“ O njegovem poštenju ne maram soditi; na pravici je že, sodba nad njim se je že izvršila. Samo o njegovem usmiljenju do revežev nameravam napisati, kar sem slišal in videl na lastne oči.

Huda zima je ležala nad krajino, snega je bilo na debelo in mraz je pritiskal. Enakega niso pomnili niti najstarejši ljudje. Proti večeru je šlo, ko sem sedel v hiši našega junaka, — hiša je namreč ob cesti in gostilna je v njej. Sedel sem in se dolgočasil, pivcev ni bilo kaj. Neka puščoba je ležala nad hišo, iz vsakega kota je zeval dolg čas, kakor mora nas je tlačilo in nobenemu se ni ljubilo govoriti. Hotel sem že oditi, ko stopi v sobo nov gost — tujec. Da je popotnik rokodelec, se mu je videlo na prvi pogled. Na sebi ponošeno in raztrgano obleko, izsušen in izstradan obraz, v očeh plah pogled in culo čez ramo, opis popotnika je gotov. Njegova poletno obleka prav nič ni odgovarjala strašnemu mrazu zunaj. Na raznih mestih se mu je lupila od mraza in vetra koža raz velih lic, po brkah in bradi se mu je sprijemal led.

Sedel je za peč tako tiho in plaho, kot stori to le popotnik s praznimi žepi. V sobi sva bila tedaj sama z gospodarjem, ki je z jeznim pogledom meril tujčevo postavo. Taki popotniki so gostilničarjem v nadlogo, od njih ni pričakovati nobenega sku-pička. Ako bi ne bil ravno jaz pričujoč, sem si mislil, bi mu bil gotovo pokazal vrata. Vendar mu ni dalo, da ne bi vzrojil nad revežem:

„Kaj iščeš tukaj, človek?“

„Videl sem hišo ob cesti, pa sem vstopil, ker je mraz zunaj in ker —“. Ni si upal z besedo na dan.

„No in kaj, potepuh? He!“ je vpraševal gospodar.

„In ker že cel dan nisem okusil niti kruha, niti kake druge jedi,“ nadaljeval je oni pri peči z boječim glasom. „In mislil sem —“. Spet mu je zaprlo.

„Ali ste slišali? Ho! Ho! Ho!“ obrnil se je zdaj gazda do mene. „Ali ste slišali? Kaki predrzneži! In taki prihajajo vsak dan in moledujejo človeka, lenuhi, potehuhi ha . . .!“ Govoril je zasmehljivo o revežih, smešil njihovo pomanjkanje in pravil da pridne roke nikoli ne stradajo.

Nisem mogel dalje gledati in poslušati, odšel sem. Sicer nisem zagovornik pohajkovalcev in lenuhov ampak tega mnenja sem, da je vsak svoje časti vreden, najsi je že revež, ali bogatin. Jedva sem bil kakih petdeset korakov oddaljen od hiše, ko mi udari na uho strašen krik. Ozrem se in kaj vidim! Na pragu stoji gospodar, pred njim na tleh se valja popotnik, pobirajoč razne cunje v culo, ki mu jo je razmetal neusmiljeni okrutnež.

„Ho, je kričal. „Ha! Pride v hišo, priklati se Bog ve odkod, pa zahteva hrane, ha! Spravi se mi izpred oči, če ne pokličem žandarje.“ In hotel je planiti na tujca. Tedaj sem se oglasil jaz, — nisem mogel več mirno gledati — in zdajci je prestrašen skočil čez prag v vežo. Tujec se je pa dvignil, pograbil culo in začel bežati v smeri proti meni ves snežen, kakoršen je vstal. Bežal je in kričal glasno:

„Vrag je vrag, pa naj bo oblečen kakor hoče. Nad vrati ima slovenski napis, pa sem bil pri Nemcih boljše sprejet. Kaj mu bo hasnil njegov debeli trebuh, njegovo imetje, mene bo pa vseeno minulo brez njegove strehe in brez njegovega kruha.

Z divjo naglico je drvil mimo mene, niti zmenil se ni za moje klice, hitel je dalje po cesti, da so odmevali njegovi koraki po zmrzlini. Videl sem samo, kako so mu debele solze kapale iz očíj in padale na tla v sneg.

Črna noč je legala nad krajino in tišina se je razlila po okolici.

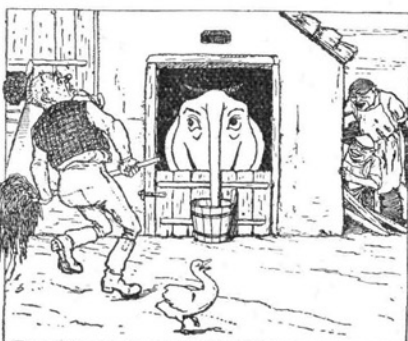
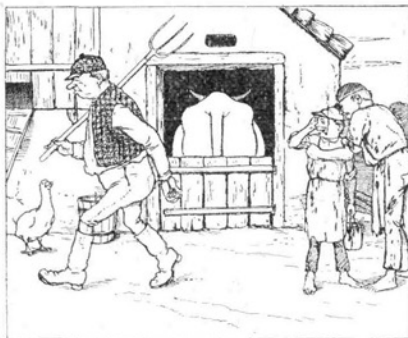
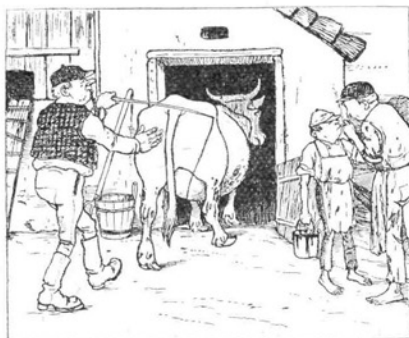
Ko so drugi dan našli mrtvega tujca, zmrzlega v snegu, daleč sredi polja, se je bralo v časnikih: „Nepoznan tujec zmrznil v J. Prejšni dan je prišel k gospodu N. N., kjer je razgrajal, a ga je ta zavolj tega vrgel čez prag“ . . .

Čudno je dandanes na svetu. Kolikokrat se hvali največji slepar in goljuf za poštenjaka, največja mevža se povečuje kot značaj, največji mlačnež za gorečnika, trdosrčnež velja za usmiljenenega človekoljuba. Najbolj prav je imel še oni slovenski pisatelj, ki je zapisal besede: „Na srce ne gleda pri nas nihče več, poslušajo se le besede, ki so cene, — a glasne, kričave morajo biti.“

Čudežna sprememba.

ŠTEFAN POLJANEC:

O NEZVESTEM DEKLETU.

Ne lijte bratci vina
mi polno kupico,
da srce potolažim
nocoj mi žalostno!

Zapojte o škrjančkih
pojočih sred poljá,
zapojte o meglici,
ki šla je z jezera!

Zapojte kakor včasih
vse tiste pesmice —
le tiste o nezvestem
dekletu — tiste ne,

ker črna noč je zunaj
nad tihim jezerom
in moja draga vozi
po njem se bogve s kom . . .

VIDA:

GREH.

Šumijo stare bukve tri,
to pesem je sanjava;
ž njo duša se zamišljena
v spominih poigrava.

Tu šel je mimo, senca v noč:
— Prokleta ura ena! —
Tu šla je mimo, solnce v dan:
— Naj bo blagoslovljena! —

Ljubezen mlada, večni greh,
to pesem je sanjava;
ž njo duša se zamišljena
v spominih poigrava.

SMEŠNICE.

Razmišljenost.

Gizdavi tenorist.

Profesor (kateri z veliko „burjo“ pride domov in zapazi pod svojo posteljo tata. —): „Hahaha, tako velik in močan mož pa se boji „burje“. Ne sramujete se Vi bedak. —

Tenorist: Z mojimi kodri lahko napravite dobro kupčijo. —

Brivec: Kako to?

Tenorist: Ravno pride sem dekliški zavod in te mlade dame se bodo za nje trgale. —

14. Homonin.

M. Leop. Grobelnik, Celje.

- se do smrti . . .
- v vojski

15. Vprašanje.

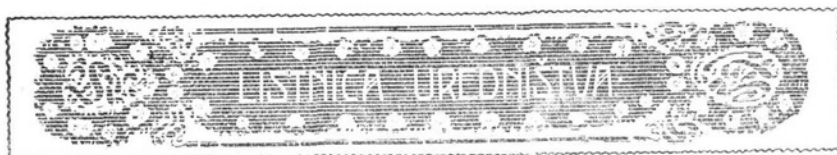
Jerica Grisold, Ruše.

Katere bolezní še v nobeni
deželi ni bilo?

Rešitev ugank v 1. številu.

1. Ko bila, kobila. 2. Žima, zima. 4. D-leto. 5. Slava, slovo. 6. Vol, volk, lov, lok, kol. 7. Vladni svetnik. 8. Čevclj.

3. Mi smo štirji
vsi pastirji,
vince radi pijemo.
Kar imamo
vse prodamo,
da za vince dajemo.

Naročila, reklamacije, pritožbe, i. t. d. naj se pošiljajo naravnost na Vydovo tovarno hranil v Pragi VIII., rokopisi pa na Zofko Kveder-Jelovšek, Zagreb, Ilica 20.

Zvonimir. Pogreta rihta! Ivan Gregorjev. Ne verujem, da so dekleta res tako vsiljiva, da bi se jih bilo treba braniti s-pesmimi! sicer pa pesmica ni ravno tako slaba . . . Niko Palminov. Žal, ne morem sprejeti. Aurora. „Boj za srečo in — zmaga.“ Strašno pompozén naslov. Preromantično! Jesen. Starinsko! Voljan. Za nič! Žarko S., Vojko, Jurecovič, Bistrovaški, Josip Dolgan, Volarjev, Vujko Nadin, Ablerjov: Hvala, odklonjeno.

VSEBINA: KSAVER MEŠKO: Vzdihi. — FRANJO NEUBAUER: Uzde in bič. — VIDA: V rojstnem kraju. — MAKSO PODSREDSKI: Mati. — IVO ČESNIK: Mrlič. — JOSIP PRENIK: Tat. — DOLENJEC: Predpust. — M. GOVÉKARJEVA: Žena-mati. — ZOFKA KVEDER-JELOVŠKOVA: Slučaj. — STANKO SVETINA: Blaž senica. — ELVIRA DOLINAR: Nekaj o Prerilu. — IVAN WASTL: Ironija. — ŠTEFAN POLJANEC: O nezvestnem dekletu. — VIDA: Greh. — Smešnice. — Uganke.

Izdajatelj in za uredništvo odgovoren: F. Vydra v Pragi VIII.

Tisk firme Binko in Zika v Pragi II., Vodičkova 22.

Dve kuhinji.

Mlada Stehlikova gospa se je vrnila iz trga, Mraz ji je naslikal na obraz lepe rudeče rožice in ko je stopila v kuhinjo, kjer je veselo prasketal ogenj, je kar žarela v lice, Nasmejala se je svojemu lepemu obrazku v zrcalu, odložila klobuk in plašč in že se je urno vrtela okoli štedilnika. Najprej se je prepričala, če se ni pri nakupovanju ogoljufala, nato pa je priložila zopet na ogenj in počela kuhati. Bila je v svojem elementu. Kako radostno so se svetile vedno njene oči, če je njenemu Karlu opoldne obed izborno teknil.

Bližala se je že ednajsta ura, ko naglo nekdo potrka na vrata. Naša mlada kuharica pa je bila tako zatopljena v kuhanje, da je preslišala trkanje. Toda nepočakljivi gost ni več trkal, ampak je kar planil v kuhinjo v osebi podobne mlade dame.

„Milada!“ je vzkliknila radostno gospa Stehlikova, ko je spoznala svojo sestrično in Milada pravi hudiček, jo je že dušila s svojimi poljubi.

„Ali sem te presenetila, kajne, to se čudiš; peljem se v Prago kupit novo obleko za ples, drugače bi se v takem mrazu ne vozila. Brrr! Vsa sem premrzla, mraz tam zunaj bode brez usmiljenja“, pripovedovala je Milada v eni sapi, medtem pa je odlagala klobuk in plašč.

Gospa Stehlikova je šla v jedilno shrambo in se je takoj vrnila z vabljivimi oblati in s steklenico v roki; prej kot se je Milada zavedla, je že stal prej njo temnorudeči kozarec napolnjen z gorko pijačo. Na ponudbo mlade gospe se je poslužila s slastjo pijače in piškotov.

„Prosim te, Vidka, iz česa pripravljaš tako prijetno pijačo? To je nekaj imenitnega!“ se je čudila Milada, ko je okusila.

„To je moja tajnost, dušica“, se je smejala Vidka, „imam“ čarobno palčico, katera mi pomaga delati najokusnejša jedila in pijače.“

„Kaj, tile oblati so tudi tvoj izdelek?“

„Gotovo.“

„Potem pa moram verovati bajki o čarobni palčici. Tako prijetno sem se ogrela. Toda moraš mi vendar povedati —“

„A, pri nas so gostje“, se je zaslišal glas od vrat, med katerimi se je prikazala visoka postava gospoda Stehlika prišedšega iz urada, „to je dobro, da vendar enkrat kdo —“ glasen poljub, katerega mu je pritisnila Milada, je prekinil njegov pozdrav.

Nastalo je vzajemno izpraševanje in pripovedovanje. Medtem je Vidka pripravila obed in povabila oba k mizi. Milada in Karel se ni-sta pustila dolgo prositi in končno je prisédla tudi Vidka. Karel si je pustil dvakrat naliti grahove juhe in Milada ni prenehala hvaliti Vidkine izvanredne kuharske umetnosti. Po juhi je prišla na mizo skleda z ocvrtimi rezki in s praženim krompirjem. Vsem je izborno teknilo.

Skoraj bolešno je gledala Milada na zadovoljni Karlov obraz in pripovedovala z veliko naivnostjo neoziraje se na njegovo navzočnost, da jo njen mož Ivan nikdar ne pohvali za obed, katerega mu pripravi z največjo skrbnostjo. Da, on koče vsak dan govejo juho in meso z gorčico in kruhom ter pravi, da ona ne zna ničesar drugega. Seveda, ona je ravno prišla iz penzionata, kjer se ni naučila kuhati in hitro potem se je poročila z mladim krasnim gozdnim uradnikom, ki se je v njo smrtno zaljubil. Nihče ni nato mislil, da bi se Milada morala učiti kuhati, niti njen oče, veleposestnik vdovec, niti njegova stara, ljubljava gospodinja.

„In sedaj, komaj sva skupaj eden mesec, se mi niti ne nasmeji več, nima me več rad in ne vem, kaj početi, s strahom pričakujem vedno čas obeda, južne in večerje“, pristavila je Milada jokaje.

„Uboga moja dušica“, jo je tolažila gospa Stehlikova, „tako življenje je res muka, toda potolaži se, pomorem ti iz tvojega mučnega položaja.“

Gospod Stehlik je videl, da je tu odveč, se je oprostil, da poide pušit potem pa v urad. Oblekel je suknjo, poklonil se damam in odšel.

Po njegovem odhodu je Milada objela Vidko, prosila jo za svet in pomoč. Toda že pri prvih Vidkinih besedah se je moglo brati skozi solze v njenih očeh živo zanimanje in radost.

„Jaz spočetka tudi nisem vse tako znala, kot bi morala“, pravila je Vidka, „toda kmalu sem se vživela v pospodinjstvo, ker sem imela od mame marsikak dobri svet. Sedaj pa ti povem dotično tajnost o palčici: Moj mož preje sploh ni jedel zabeljenih juh, morala sem kuhati vsak dan goveje meso in ako sem hotela meso opeči, morala sem pripraviti dvojno, kar je prišlo precej drago. V tem času sem slišala mnogo hvaliti Vydrove juhine koserve in hotela sem jih poskusiti, toda Karel ni hotel slišati ničesar o tem, češ da itak ve, kakšne so vsakovrstne koserve. Jaz pa se nisem pustila ostrašiti. Omislila sem si Vydrove koserve in ob prvi priliki sem skuhala gobovo juho.“

„No, kako ti tekne juha?“, vprašala sem Karla, ko jo je pojedel — in veš kaj je rekel? „O, ti moja kuharčica, zaslužiš poljub za plačilo!“ Bil je premagan, ničesar več ni mogel oporekati proti koservam, o katerih izborni kakovosti se ravno sam prepričal. Ti tudi to že veš, saj si opoldne juho zelo hvalila.

In od tedaj kuham vedno eden dan govejo juho, v katero pa prilivam Vydrov pridatek za juho izborne kakovosti, meso z omako in kako močnato jed, drugi dan konservovo juho in k temu bodisi pečeno ali ocvrto meso. Seveda menjam vedno vseh pet vrst konserv, ker ne morem reči, katera bi bila manj izborna.

Pijača, katero sem ti prinesla dopoldne, ni bila nič drugega kot Vydrov malinov grog, katerega se nalije nekoliko žliček v toplo vodo. Tudi oblati niso moj izdelek, ampak Vydrove tovarne.

Sedaj pa ti hočem še skuhati „Vydrovo žitno kavo“, je rekla Vidka in že je postavila posodo na štedilnik.

Milada se ni mogla prečuditi. In ko je popila dve skledici „Vydrovke“ in pojedla buhto, ki je zelo prijetno dišala, ni mogla prenehati vsega tega prehvaliti.

„Kakor hitro pridem domov“, tako je zatrijevala, „naročim si takoj Vydrovo žitno kavo, juhine koserve, grog, oblato in buhtine in juhine pridatke, pravzaprav vse, o čemur si mi pripovedovala.“

„Ne morem drugače, kot da ti to prav toplo priporočim.“ je rekla Vidka „in da je moj mož popolnoma zadovoljen z mojo kuhinjo, že to dejstvo samo na sebi, je veliko priporočilo, saj poznaš njegov izbirčni jezik.“

Milada je ostala teden dni pri Stehlikovih; v tem času jo je Vidka popolnoma zasvetila do kuharske umetnosti, vsaj najpotrebnejših jedil. Nekako deset dni po odhodu svoje sestrične je prejela gospa Stehlikova pismo. Odprla je in čitala:

Ljuba moja Vidka!

Predvsem prejmi mojo najsrčnejšo zahvalo za res dober nasvet in poročilo o njegovih najboljših posledicah. Moj Ivan se mi zopet smehljaj, zopet ga veseli dom in jaz, in to le po Tvoji zaslugi. Vsi Vydrovi izdelki mu izborno teknejo. Priporočila sem jih tu že nekaterim damam in vse so obljubile, da si jih naročijo.

Tvoja Milada.

== Oglasi. ==

Svoje praktične zapisnike delimo: v učiteljske, poljedelske in splošne. Ker imamo že zopet skrb za izdajo za leto 1911, prosimo svoje cenjene odjemalce, da bi nas opozorili, če bi se dala predruščiti vsebina zapisnikov, za praktično resnično potrebo. Je sicer res, da vsem ne moremo ustreči, todo radi ugodimo tam, kjer moremo. Blagovolite nam vsi, kateri imate kakšen predlog, to naznaniti. Ozirali se bodemo na to P. n. poljedelce, grajščake in posetnike, kateri si želijo za prihodnje leto naš poljedeski zapisnik in nam niso naznanili svojega stanu, prosimo, da se prigrasijo, da zmoremo popraviti naslov. Posebno oni, ki so označeni kot hišni posetniki, blagovolite nam tozadevno pisati. Imamo potem boljši pregled in ustrezemo. Hočemo Vašo popolno zadovoljnost, ker le tako dosežemo dober glas.

Kako se odpira Jablus?

Z nohtom vzdignite zarezo v aluminijevi kapici in sicer večji del, vzemite ga med palec in kazalec desne roke ter potegnite dol. Ostanek še potem z roko igraje odstrani. Ne rabite toraj pri odpiranju noža, ker to je popolnoma nepotrebno.

In potem? Jablus se nalije v kozarec napolnjen s polovico vode ali sodovice in pije namesto piva. Okrepčujoča pijača je to za abstinate in bolnike, enako tudi za bolehnne, katerim zdravniki prepovedo piti pivo.

Kaj je Jablus? Čisti jabolčni sok iz zrelih jabolk, nič druž-ga. Brez vsake primesi bodisi sladkorja ali vode. Je pastevriziran na vročem in zdrži, položen na hladno zelo dolgo. Ko se pa enkrat odpre, kmalu podleže prirojenemu kisanju.

Kako se Jablus pošilja? Edino po železnici. Zaboječek z 10 steklenicami, 25 ali 50. Ako naročite 50, pošljemo franko na zadnjo postajo, drugače gre nefranko. Zaboječek zaračunamo a vzamemo ga za to ceno nazaj. Steklenice vzan emo po 10 vin. za kos, ako se nam vrnejo franko v našem zabočku.

Ali je Jablus draga pijača? V resnici ne. Da bi ga popularizirali, kakor se je to zgodilo z našo otroško moko, vpeljali smo Jablus z najnižjo ceno, računajoč ravno na veliki bodoči promet. Bodočnost nam pokaže, da ravnamo prav.

Prvo priznanje za Jablus nam je došlo pred nekaj dnevi. Gospod Adolf Vašik, meščan, Nové Město, Moravsko nam piše: — „Jablus je izvrsten.“

V lastnem zanimanju P. n. indirektnih odjemalcev.

„Vydrovka“ katero vodijo v svojih trgovinah gg. trgovci je zavita po 10, 20 in 48 vinarjev. Zaboječki so razločno označeni. Ne smete jih toraj zamenjati s kavo, ki se prodaja na vago in ni v naših zavitkih, kajti ta tudi ni naš izdelek. Naša „Vydrovka“ se nikjer ne more prodajati na vago, ker že zavito v trgovine pošiljamo.

Kdo bi ne dal prednost dobri juhi pred slabo? Naše gospodinje, posebno one na deželi niso vedno v stanu pripraviti juho, o kateri bi se lahko reklo, da je dobra. Tukaj ni izbira mesa kakor v velikem mestu, kjer veliki obrat omogoči mesarju, svojim odjemalcem boljše postreči. Ali tukaj je pomoč. Vydrov juhni pridatek jako izboljša okus juhi. — Vydrov juhni pridatek dela juho okusno in pikantno, toraj tako kakorsna mora biti.

Cenik:

Vydrova žitna kava poslana posebej v platnenih vrečicah poštne prosta 5 kg.	K 450
Otroška moka v zavitkih 1 kg.	240
Junne konzerve (grahova, goba, lečna, riževa in rezančna) v škatlji za 25 porcijonov	150
Juhni pridatek, stekl. ¼ kg.	160
Šumeči bonbon „Ambo“ in tudi „sidrom“ zavitek 30 kmd.	2-
Malinovi grog	2-
Oblati „Desert delikat“ zavitek s 50 komadov	3-
Oblati „Destin“ zavitek s 40 kmd.	2-
Masleni oblati zavitek s 25 kmd.	2-
„Buntin“ v ¼ kilogr. stekleničkah.	1-
Gorčica po franc. in kremžkem načinu po ¼ kg. po	80
„Jabluš“, 10 stekl. po ½ l.	4-

priporoča svoje dobro znane oblate v sledečih vrstah :

- Maslene** okrogle, zelo fine, jamčene iz naravnega masla v škatlji po 25 kosov . . . **K 2.—**
- Desertke** z medenim kremom (čebelni med), izborni prigrizek, škatlja 50 kosov . . . **K 3.—**
- Destinke** oblata z sadnim kremom v škatlji 40 kosov . . . . . **K 2.—**

Blagovolite se o njih kakovosti prepričati iz sledečih priznanj:

Miroslav Ambrozek, vrtnar, Szpesujvár, Szpesvárálja, Ogrsko. Vaše „Destinke“ so v resnici prav dobre za mlade in stare. Hodi se na nje tako dolgo, dokler je poslednja v škatlji.

Franja Brence, soproga nadučitelja, Velenje. Z Vašimi izdelki sem jako zadovoljna, posebno z „Destinkami“ in z malinovim grogom. Zamorem jih vsakomur najtopleje priporočati.

Marija Brožová, soproga ravnatelja, Dol. Bučice. Blagovolite mi poslati 2 škatlji oblato za K 6.— to je gotovo najboljša pohvala.

Alojzija Krejžová, soproga učitelja, Radovesice-Libochovice. Ne smem pozabiti izreči Vam najlepšo zahvalo za Vaše izborne izdelke. Posebno malinov grog in „Desertke“ mam prav dobro dišijo.

F. Matějka, pristav v tovarni za sladkor, Vys. Veseli. Vaši oblataki „Desertke“ nam zelo ugajajo in jih vsakomur najtopleje priporočamo.

Jos. Příkryl, učitelj, Vel. Bystřice na Olomouce. Za pošiljko se Vam najsrčneje zahvaljujem. Vaši izdelki so res izborni, prav okusno pripravljene in prav dobro teknejo. Od oblato se kar ne morem odtrgati. V kratkem zopet naročim.

Rudolf Řihošek, poslovodja, Velké Židlochovice na Moravskem. Vašim oblatom vsa čast. V dokaz, da smo z njimi zelo zadovoljni naročujem zopet 1 škatljo „Desertek“ in 1 škatljo malinovitih rezi.

Matilda Sršenová, soproga kondukerja, Lhotka—Parník. Vaši izdelki so izborni, posebno pa masleni oblataki in „Desertke“. Sem zelo zadovoljna ter jih vsakomur priporočam.

== Vydrov malinovi grog ==

pijača, katera greje kri in razveseljuje človeka. Kdor je žalosten, naj pije ta dobri grog in vesel tudi, ker potem ga veselost ne zapusti. Veselje je polovico zdravja. Toda ne pij mnogo. Vydrov grog vsebuje najboljši in naravnost dovoženi jamajski rum in ta je vzrok, ki razveseljuje kakor v čaju, pred katerim ima to prednost malinovi grog, da je boljši in, da se še enostavneje pripravlja. Steklenica vroče vode, nekoliko kosov sladkorja (po okusu) 3—4 žličke malinovega groga in pijača je tu, s katero lahko vsacega gosta počastiš. In ljube gospodinje, mala tajnost: Vydrove oblate k temu. I steklenica našega malinovega groga stane K 2.—.

Deset zapovedi o Vydrovi žitni kavi.

I. Vydrova žitna kava je dar Božji; je redilna, zdrava in nadomesti zrnato kavo, za drag denar k nam dovažano.

II. Iznebi se predsodka, da iz žita ne more biti kava; iz njega je kruh, zakaj bi ne poskusili?

III. Vzemi $\frac{3}{4}$ Vydrove in $\frac{1}{4}$ zrnate kave, ter jo po navodilu pripravi. Zrnato kupuj samo najboljše vrste.

IV. Otrokom dajaj samo Vydrovo kavo. Radi jo pijo in ugaja jim.

V. Vydrovo žitno kavo *pokuhaj* in ne trpi, da bi se priprava iste le zanikerno vršila.

VI. S cikorijo oprezno ravnaj, ker ona da barvo, *kazi pa okus kavi*.

VII. Z rabljenjem Vydrove žitne kave si *priraniš* ter to gotovo na drug način dobro porabiš.

VIII. Nepozabi *priporočati* Vydrove žitne kave. Privoščiti tudi drugim tako dober zajutrek, kot samemu sebi.

IX. Cena je nizka: 5 kg. za 4K 50 v, poštneine prosto. „Domači Prijatelj“ mesečno zastoj.

X. *Naslov* si dobro zapomni in se ne pusti z drugim motiti: *Vydrova lovarna hranil, Praga VIII.*

== Vydrove == juhne konzerve

zavzemajo v svojem obsegu prvo mesto pred vsemi „govejimi“ kockami, katere si pridobijo glas le po časopisnih reklamah. Ako hočete govejo juho morate vzeti dve kocki in potem še le s pripravami naredite juho. Vydrove juhne konzerve pa so pripravljene popolnoma, samo soliti se še morajo in tudi to pustimo le radi tega, da si lahko osoli vsak po svojem okusu.

Vydrove juhne konzerve imajo pred vsem to dobro lastnost, da ugodijo našim razmeram, kajti juha je kmalu gotova in dobra. In ta hitrost, čež 5 minut krožnik, krožnik juhe: grahove, lečnate, gobove, rezančne in rižove (zadnja 15 minut), tako je gospodinji mogoče govejo meso, namenjeno drugače za juho, obrniti k pečenju in na ta način se lahko večkrat menja kuhinjski program.

Škatlja, obsegajoča 25 porcij Vydrovih juh stane 1 krono 50 vinarjev. Za ravno ta znesek tudi vsaka juha posebej v škatlji ca. $\frac{3}{4}$ kg. za 25 porcij.

== VYDROVA GORČICA ==

recimo najboljša znamka tega izdelka. Ljube gospodinje, ako okusite našo gorčico, ne bodele rekle, da jo pretirano hvalimo. Mogoče je nekoliko dražja kakor druge, ki jih vidite v trgovinah, toda dobra je in mnogo naših odjemalcev ne gleda ako je izdelek dober, na to malenkost če je malo dražji. Konečno pa tudi kubinjski „proračun“ ne postavite na glavo, če poskusite našo gorčico. „Francoska“ je fino mleta — izborna, kdor pa raje zrnato, sladkejšo ta je pripravljena po „kremžkem“ načinu. Obe sta polnjeni v stekleničice in stane $\frac{1}{4}$ kg. naše gorčice 80 vinarjev.